Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 16 (271) | ГОД VII | БЕЛАСТОК 22 КРАСАВІКА 1962 | ЦАНА 60 ГР.

Жывая прырода

Фота: Т. Чачкоўскі

СУПОЛЬНЫЯ ЗАДАННІ

Вялікія заданні стаяць перад Беласточчынай у пяцігадовым плане. Калі возьмем, напрыклад, нашу прамысловую вытворчасць, то прадпасылкі выяўляюць небывалую дынаміку. Заданні ў гэтай галіне прадбачваюць звыш 87,8% узросту (сярэдні ўзрост прамысловай вытворчасці ў краіне ў гэтым перыядзе складзе 51,8%). Намаганні ў рэалізацыі гэтых заданняў павінны ісці ў напрамку на абеспячэнне тэрміновага і комплекснага ўвядзення новых вытворчых здольнасцей і на далейшае парадкаванне гаспадаркі ў прадпрыемствах. Трэба таксама запэўніць прыплыў адпаведнай колькасці высокакваліфікаванай кадры.

Вельмі важным заданнем з'яўляецца рэалізацыя інвестыцый. У пяцігадовым плане прадугледжваецца ў нашым ваяводстве на інвестыцыі каля 12 мільярдаў злотых (узрост у параўнанні з папярэдняй пяцігодкай на 80,6%). Гэтыя інвестыцыі трэба выкарыстаць як найбольш эфектыўна на гаспадарчае развіццё нашага ваяводства.

Цэнтральнай праблемай Беласточчыны з'яўляецца развіццё сельскай гаспадаркі. За пяцігодку маем змеліяраваць 101 тыс. га зялёных угоддзяў і прывесці ў парадак рэкі працяжнасцю ў 684 км. На меліярацыю прызначана 1 мільярд 219 млн. зл., гэта значыць, два разы больш, чым выдалі мы на гэту мэту за ўвесь перыяд народнай улады. У гэтыя гады значна павінны разрасціся сельскагаспадарчыя гурткі. Іх машынны парк паводле плана павінен скласці 4,5 тыс. трактараў разам з іншымі машынамі. ПГР-ы павінны дабіцца поўнай рэнтабельнасці і стацца прыкладнымі сацыялістычнымі гаспадарствамі. Павінна наступіць далейшае развіццё і ўмацаванне сельскагаспадарчых кааператываў.

А самы блізкі перыяд? Найважнейшым заданнем 1962 года з'яўляецца ўтрыманне вынікаў, якіх дабіліся мы ў сельскай гаспадарцы ў 1961 годзе.

Рэалізацыя праграмы развіцця беластоцкай сельскай гаспадаркі нялёгкая. Цяжкасці паглыбляе шмат недахопаў. Галоўным з іх: недастатковае развіццё сялянскага самакіравання. Дагэтуль у ваяводстве ёсць яшчэ звыш 2 тыс. вёсак, у якіх няма сельскагаспадарчых гурткоў, а членамі іх з'яўляюцца толькі 17,6% сялян. Шмат недахопаў ёсць і ў існуючых гуртках. Надта мала з іх вядуць пашыраную гаспадарчую дзейнасць. Шмат гурткоў нічога не робіць. Усё існуе недастатковае размяшчэнне машын, а таксама неэканомнае выкарыстанне іх. У сярэднім магчымасці трактараў выкарыстоўваюцца ў 50%. Нягледзячы на значныя дасягненні ў меліярацыйных працах, выступае тут яшчэ шмат цяжкасцей у загаспадараванні і выкарыстанні змеліяраванай зямлі. Шмат недахопаў выступае ў рэалізацыі насеннага плана, у выкарыстанні існуючых рэзерваў угнаення, у развіцці кармавой базы і г.д.

Каб пераадолець існуючыя цяжкасці і поўнасцю выканаць заданні ў галіне сельскай гаспадаркі — патрэбна мабілізацыя ўсіх сіл і сродкаў. Аднак выкананне гэтых заданняў галоўным чынам залежыць ад актыўнай працы ўсіх сялян Беласточчыны.

Гэтыя заданні і праблемы былі тэмай двухдзённых абрадаў IX ваяводскай справаздачна-выбарчай канферэнцыі ПАРП у Беластоку, якая, як мы ўжо паведамлялі, адбылася 7 і 8 красавіка г.г.

ПАД РАЗВАГУ НАСТАЎНІКАМ

На Беласточчыне працуе ўжо 41 настаўнік, якія маюць дыпломы Завочнай настаўніцкай студыі. Зараз на Беларускай філалогіі Беластоцкай ЗНС вучыцца 49 іншых настаўнікаў са школ з беларускай мовай.

У бягучым годзе ізноў арганізуецца 1 год навучання на Беларускай філалогіі. Усіх настаўнікаў са школ з беларускай мовай, якія маюць сярэднюю педагагічную адукацыю, заахвочваем уступіць на гэты кірунак. Заяўкі трэба злажыць у сваіх інспектаратах асветы. Запісы прымаюцца без экзаменаў.

Не адцягвайце. Складайце зараз. (п)

ЯКІМ БЫЎ ЛЕНІН

(З успамінаў тых, якія чго ведалі і бачылі)

Ленін і Бонч-Бруевіч

П. МАЛЬКАЎ — першы камендант Крэмля.

Аднойчы я быў у сябе ў камендатуры, калі раптам адчыніліся дзверы і на парозе стаў Уладзімір Ільіч. У руцэ трымаў прыгожую драўляную шкатулку.

— Таварыш Малькаў, ці не знайшлі б вы некалькі мінут часу? Калі не наробіць вам гэта многа клопатаў, адчыніце гэтую шкатулачку. Зусім не магу сам справіцца. Але смею прасіць — асцярожна і далікатна, каб не папсаваць яе. Яна мае для мяне вялікую вартасць — тут ляжаць лісты ад маёй мамы.

Аднойчы Будзённы прывёз Леніну пасылку ад салдат першай коннай арміі. Назаўтра Ленін да Малькава:

— Учора быў у мяне таварыш Будзённы. Цудоўны таварыш. Прывёз мне вось гэтыя прадукты. Вазьміце іх, будзьце ласкавы, і перадайце ў дзіцячы дом, для дзяцей. Абавязкова для дзяцей.

Аднойчы Ленін вяр-

(Працяг на стар. 4)

Меліярацыя — справа сур'ёзная

Акрамя развіцця прамысловасці Гайнаўскі павет і ў далейшым застаецца вялікай плошчай аграрнай прадукцыі з вялікімі магчымасцямі яе пастаяннага развіцця. Далейшы ўзрост аграрнай прадукцыі ў Гайнаўскім павеце залежыць ад многіх фактараў. Вялікае значэнне для ўзросту аграрнай прадукцыі, а перад усім для зялёных угоддзяў, мае меліярацыя. У адносінах велічыні плошчы зялёных угоддзяў Гайнаўскі павет займае адно з першых месц у ваяводстве. Лугі аднак пераважна забалочаныя, а асабліва ў басейнах рэк: Нарва, Нурэц, Нараўка і Лясная. Ураджайнасць такіх лугоў вельмі нізкая, ад 10 да 15 цэнтнераў сена з гектара. Але каб ураджайнасць была большая, трэба праводзіць меліярацыйныя інвестыцыі, а таксама пасляметіярацыйнае загаспадараванне.

У Гайнаўскім павеце да 1961 года змеліяравана звыш 7 тысяч га лугоў. Існуе таксама каля 8 тысяч лугоў, якія не патрабуюць меліярацыі. Складае гэта 53% плошчы зялёных угоддзяў. 14 тысяч га лугоў г. зн. 43% патрабуюць меліярацыі.

Аб карысцях, якія дае меліярацыя, шмат гаварыць не трэба. Змеліяраваныя і загаспадараваныя лугі даюць добрыя вынікі. Можна прывесці канкрэтныя прыклады. У даліне ракі Нурэц на тэрыторыі ГРН Кляшчэлі змеліяравана і загаспадаравана звыш 500 га лугоў. Перад меліярацыяй гаспадары з гэтых лугоў збіралі 8—10 цэнтнераў сена з га. Пасля меліярацыі і загаспадаравання ўраджай павысіўся ад 60 да 80 працэнтаў з га. Сярэдняя гадавая прадукцыйнасць малака павялічылася ад 1300 да 1700 літраў ад каровы. Такіх прыкладаў можна прывесці больш. Змеліяраваныя зялёныя ўгоддзі павялічылі

(Працяг на стар. 4.)

Навука вырашае аб усім

У Дзень касманаўта, які адзначаўся ў Савецкім Саюзе тыдзень таму назад, грамадзяне гэтай вялікай дзяржавы перш за ўсё аддалі належную пашану навуцы, генію людскога розуму. Пабудова касмічных ракет, пракладванне шляхоў для іх палёту, кіраванне і сувязь з імі — гэта самы вялікі сёння поспех шмат якіх галін сучасных ведаў.

Таму журналіст, калі нават і займаецца выключна пытаннямі палітыкі, не можа моўчкі абыйсці спраў асветы і навукі ў Савецкім Саюзе. У канчатковым жа ж выніку ўсеагульная, народная асвета з'яўляецца невычэрпнай крыніцай выдатных талентаў, цэлай арміі здольных працаўнікоў прамысловасці, сельскай гаспадаркі, будаўніцтва ці транспарту.

Да спраў асветы ў СССР падыходзяць з разлікам. І гэта зусім нядрэнна. Прыгадайма прыклады: у 1924 г. на рэформу падставовага школьніцтва, намячаючага пабольшанне колькасці вучняў з 4 да 8 мільёнаў, прызначана 1.622 мільёны рублёў. Пасля 5 год ад гэтай рэформы наступіў прыкметны прырост нацыянальнага даходу як вынік вышэйшых кваліфікацый рабочых. Гэты прырост складаў суму 2 мільярдаў рублёў. З гэтага вынікае, што навука, хаця і надта ж дарагая рэч, усё ж такі аплачваецца. У пары з узростам адукацыі, як бачым, павялічваецца ўсенароднае багацце.

Дык як выглядае зараз гэтая ўсеагульнасць адукацыі ў СССР? У мінулым школьным годзе ў чатырохкласных вясковых школах вучылася 18,6 мільёнаў вучняў. А ў дзесяцігадовых агульнаадукацыйных школах (класы ад V да X) — 17,4 мільёнаў; у сярэдніх прафесіянальных школах — звыш 2 мільёнаў, а ў вышэйшых навучальных установах — 2,6 мільёны студэнтаў. Дык у параўнанні з 1914 годам колькасць вучняў павялічылася ў 33 разы, а з 1930 — 7,5 раза. Каля 2 млн. асоб закончыла ў мінулым годзе сярэднюю або вышэйшую адукацыю. Гэтыя вынікі, калі б нават узяць пад увагу колькасць насельніцтва, ставяць Савецкі Саюз на першым месцы ў свеце.

Зараз, у перыяд пабудовы матэрыяльна - тэхнічнай базы камунізма, асабліва вялікае значэнне для гаспадаркі краіны маюць інжынеры і аграномы. Ужо даўно па колькасці гэтых спецыялістаў СССР займае ў свеце першае месца. Паводле афіцыяльных дадзеных ад 1 снежня 1960 года ў Савецкім Саюзе было звыш 1.115 тысяч інжынераў і каля 2 млн. тэхнікаў. У наступным годзе савецкія універсітэты выпусцілі 120 тысяч інжынераў і 220 тысяч тэхнікаў. Дзеля параўнання варта адзначыць, што ў ЗША ў 1960 годзе было каля 525 тысяч інжынераў, і што на працягу апошніх год амерыканскія універсітэты выпускалі толькі 38 тысяч інжынераў у год. Нават калі б і ўзяць пад увагу розніцу ў колькасці насельніцтва (СССР — 220 млн., ЗША — 180 млн. дык і так акажацца, што Савецкі Саюз «прадукуе» штогод амаль тры разы больш інжынераў. І ў гэтым таксама заключаецца адна з прычын савецкай перавагі ў самых новых галінах навукі.

Навука ў Савецкім Саюзе мае аднак на ўвазе перш за ўсё практычныя мэты, звязаныя з развіццём нацыянальнай гаспадаркі, з будовай асноў камуністычнага грамадства. Праграма КПСС, прынятая на XXII з'ездзе, выразна ставіць справу неабходнасці ліквідавання розніцы паміж фізічнай і разумовай працай. Каб гэтага дасягнуць, трэба поўнасцю аўтаматызаваць усе працэсы вытворчасці, а гэта ў сваю чаргу патрабуе падрыхтоўкі новых кадраў для абслугоўвання складаных аўтаматаў і электрычных мазгоў.

Як бачым, у СССР адбываюцца вялікія зрухі. Развіццё асветы і навукі — гэта толькі фрагменты адбываючыхся там перамен. Аб іх я гавару таму, што якраз гэтыя прыклады дазваляюць нам убачыць абрысы будучага камуністычнага грамадства — перш за ўсё мудрага грамадства. А як вядома, веды даюць дабрабыт, высакароднасць, культуру.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

IV ПЛЕНУМ ГП БГКТ

15 красавіка г.г. у Беластоку адбылося пленарнае пасяджэнне Галоўнага праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства. Пленум ГП быў выключна прысвечаны справе актывізацыі працы гурткоў БГКТ.

Галоўнае праўленне нашага таварыства ў асноўным не першы ўжо раз абмяркоўвала гэтую справу. Дзейнасць гурткоў БГКТ разглядалася амаль на кожным пленуме і з'ездах Таварыства. Але так канкрэтна і так усебакова, як гэта было на апошнім пленуме, праца гурткоў не разглядалася яшчэ ніколі.

У дакладзе, з якім выступіў на пленуме сакратар ГП — Уладзімір Юзвюк, паддана была ўсебаковай ацэнцы дзейнасць паасобных аддзелаў і гурткоў нашага таварыства.

Дакладчык пазітыўна ацаніў працу Беластоцкага, Гайнаўскага і Сямяціцкага аддзелаў БГКТ. Члены праўленняў гэтых аддзелаў і актывісты ўтрымоўваюць пастаянную сувязь з гурткамі, часта праводзяць сходы ў гуртках, дапамагаюць праўленням гурткоў у апрацоўцы планаў працы і іх рэалізацыі. Дзякуючы гэтай сувязі і апецы вышэй успамянутыя аддзелы значна ўзраслі па колькасці членаў (асабліва гэта відавочна ў Сямяціцкім павеце) і ажывілі сваю дзейнасць сярод насельніцтва. Несумненна, што ў гэтым немалая заслуга інструктараў ГП — Янкі Азяблы, Веры Юшчук і Пятра Вішэнкі, адказных за працу гэтых аддзелаў. Напрыклад, Пятро Вішэнка, адказны за працу Сямяціцкага аддзела, на працягу мінулага года пабываў 53 разы на сходах паасобных гурткоў у павеце, адначасова дапамагаючы ім арганізаваць канкрэтную дзейнасць. Заслугай праўленняў гэтых аддзелаў з'яўляецца яшчэ і тое, што яны патрапілі ўключыць да працы ў таварыстве добрых актывістаў, якія часта бываюць у гуртках і дапамагаюць ім у працы.

Нельга гэтага сказаць аб працы Бельскага і часткова Сакольскага паветаў. Асабліва крытычнай ацэнцы была паддана праца Бельскага аддзела. Некаторыя члены праўлення і актывісты гэтага аддзела ад даўжэйшага часу не ўтрымоўваюць сувязі з гурткамі БГКТ і зусім не дапамагаюць ім. Яны абмежаваліся толькі да фармальнай арганізацыі гурткоў, зусім не клапоцячыся

ПРАЦА ГУРТКА – АСНОВАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ТАВАРЫСТВА

аб іх канкрэтнай дзейнасці. У рэзультаце гэтага на Бельшчыне шмат гурткоў, якіх на працягу года, а то і больш часу, ніхто з праўлення ці актыву Бельскага аддзела зусім не наведаў.

Пасля дакладу вывязалася вельмі актыўная дыскусія, у якой прыняло ўдзел 22 асобы. Цікавая гэта была дыскусія, я б сказаў, што такой канкрэтнай, рабочай дыскусіі яшчэ не было на нашых пленумах. Папярэднія пленумы Галоўнага праўлення нашага таварыства былі характэрныя нейкай эмацыянальнай урачыстасцю, нейкай святочнай атмасферай. Характар гэтага пленума быў незвычайны сваёй канкрэтнай рабочасцю, у час якой абмяркоўвалася справы штодзённай працы гурткоў і ўсяго таварыства. Несумненна, што ўдзельнікі пленума поўнасцю адлюстравалі тут атмасферу, якая існуе ў радах нашага таварыства і ў адносінах усяго беларускага насельніцтва да яго дзейнасці.

Дзейнасць БГКТ увайшла ў штодзённае жыццё насельніцтва, стала патрэбнай не толькі ў эмацыянальным аспекце, але ва ўсіх асноўных галінах яго быту. З гэтуль і выплывае неабходнасць пашырэння дзейнасці таварыства і ў асаблівасці працы гурткоў.

Справа пашырэння форм дзейнасці гуртка заняла першае месца ва ўсёй дыскусіі. Большасць дыскутантаў сцвярджала, што дагэтуляшнія формы дзейнасці пераважнай колькасці гурткоў былі вельмі завужаныя. Яны неаднойчы абмяжоўваліся выключна да працы гурткоў мастацкай самадзейнасці, пастаноўкі п'есы, хору і на гэтым канец.

— Культурная дзейнасць, — гаварыў Мікалай Куц, прадстаўнік аддзела ўнутраных спраў прэзідыума ВРН у Беластоку, — гэта не толькі арганізацыя гурткоў мастацкай самадзейнасці, але таксама культурнае ўтрыманне вуліцы, панадворка, хаты і перш за ўсё павышэнне ўзроўню сельгаспадарчай культуры. Менавіта ў гэтай галіне нашыя гурткі маюць сапраўды вялікае поле дзеяння.

Актыўная дзейнасць гуртка мае вялікі ўплыў на фармаванне сацыялістычнай маралі асяроддзя. Аб гэтым гаварылі ў дыскусіі прадстаўнікі амаль усіх паветаў, у якіх дзейнічае БГКТ.

— Напрыклад, у вёсцы Баршчэва, — гаварыў Георгі Ваўранюк з Беластоцкага павета. — Некалі яна лічылася самай неспакойнай вёскай у аколіцы. Тут пілі, хуліганілі, біліся.

Адпаведна сарганізаваная праца гуртка БГКТ прычынілася да таго, што моладзь Баршчэва славіцца цяпер культурнымі паводзінамі ва ўсёй аколіцы, а Баршчэўскі гурток мастацкай самадзейнасці стаў вядомым на Беласточчыне.

Удзельнікі пленума поўнасцю адобрылі запачаткаваную, так сказаць, гаспадарчую дзейнасць некаторых гурткоў.

У гэтай дзейнасці вельмі відавочныя дасягненні гурткоў на Гайнаўшчыне, якія поўнасцю ўключыліся да грамадскіх чынаў пры пабудове гандлёвых крам у вёсках Гайнаўскага павета. Гурткі БГКТ былі неаднойчы першымі пачынальнікамі гэтых грамадскіх чынаў.

Штораз больш ініцыятывы ў арганізацыі грамадскіх чынаў праяўляюць гурткі і ў Беластоцкім павеце. Напрыклад, гурток БГКТ у Пяньках пастанавіў грамадскім чынам направіць 800 метраў дарогі, высадзіць яе дрэўцамі і ўключыцца ў грамадскі чын пры пабудове рамізы.

Ініцыятыва гурткоў БГКТ у арганізацыі грамадскіх чынаў заслугоўвае на як найбольшае наследаванне. Менавіта ў гэтай канкрэтнай дзейнасці нашыя гурткі змогуць здабыць яшчэ большы давер і падтрымку насельніцтва, а гэта ж вельмі важнае ў дзейнасці ўсяго нашага таварыства.

Большасць дыскутантаў падкрэсліла вельмі добрую форму дзейнасці Таварыства, якой з'яўляецца арганізацыя краязнаўчых экскурсій вясковага насельніцтва. Такая форма дзейнасці ўмацоўвае любоў і прывязанасць насельніцтва да сваёй краіны, а таксама паглыбляе веды аб ёй. Таму неабходна ўсё больш пашыраць гэтую форму.

Пры абмяркоўцы арганізацыйных спраў Таварыства пленум выбраў у склад членаў ГП дырэктара прамыслова - гаспадарчага прадпрыемства «Бэтэска» — Пятра Ластаўку, дырэктара Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы Анастазію Тропак і Міхася Хмялеўскага. Пленум прыхіліўся таксама да просьбы таварышаў Уладзіміра Станкевіча і Сымона Шыманюка, звальняючы іх ад абавязкаў членаў Прэзідыума Галоўнага праўлення БГКТ. На іх месца ў члены прэзідыума ГП выбрана Міхася Хмялеўскага і Пятра Ластаўку.

У заключэнні пленум прыняў пастанову, якая накрэслівае асноўныя задачы Галоўнага праўлення і аддзелаў БГКТ у напрамку актывізацыі гурткоў. (Пастанову надрукуем у наступным нумары).

В. БАРШЧЭЎСКІ

Юрый Дольд-Міхайлік

БАРОН фон ГОЛЬДРЫНГ

ПАСТКА КУБІСА

ПЕРАКЛАЎ Хведар Асіпчык

Пауль Кубіс у адным выпадку толькі хваляваўся — калі раскрываў свае карты ў час гульні. Апошнім часам яму ў картах не шчаслівілася. Але як кожны карцёжнік, ён верыў, што вось-вось наступіць пералом і ён усё, што прайграў, з гарою верне. Магчыма, гэта будзе сёння...

Ён прыйшоў у клуб і разглядаецца за партнёрамі. Запрасіць хіба гэтага барона Гольдрынга?

— Барон, ці вы не згодзіцеся быць маім партнёрам? Вы ж гуляеце ў брыджа?

Гольдрынг разводзіць рукамі і са шчырым жалем кажа:

— Вельмі шкадую, што я невук у гэтай справе!

— Калі нічога не маеш супроць, Пауль, я магу скласці табе партыю, — прапануе Кокенмюлер.

Прыцягнулі да гульні яшчэ Шульца і Вернера і селі за стол.

— Вы нічога не скажаце, калі я сяду каля вас, каб крыху павучыцца? — спытаў Кубіса Гольдрынг.

Пауль Кубіс вельмі не любіць, калі яму нехта заглядае ў карты — гэта яго нервуе, але ён не адмаўляе барону.

Пачалася гульня. Кубіс не паддаецца нервам і гуляе з вялікай увагай. Кокенмюлеру карта не йдзе. Шульц, як заўсёды, чакае. Толькі падхмелены Вернер усё больш распальваецца. Ён рызыкуе, робіць неспадзяваныя хады і, на дзіва, раз за разам выйгрывае. Памалу і Пауля ахапляе азарт. Забыўшыся пра асцярожнасць, ён падвойвае стаўку. Але карта прыходзіць нікудышняя, да таго ж і партнёр яго, Кокенмюлер робіць памылку за памылкаю. Шульц здаволена пацірае пад сталом рукі — яны з Вернерам ужо ў вялікім выйгрышы, а гэты Кубіс заўзяўся: аб'яўляе робер, хоць ясна, што ён не набярэ патрэбных узяткаў.

Не, і гэтым разам фартуна не павярнулася тварам да Пауля Кубіса! Выйгралі Шульц і Вернер. Кокенмюлер з кіслаю мінаю палажыў сваю частку пройгрышу — трыста пятнаццаць марак на стол. Паулю давялося адвесці гэту скнэру Шульца ў куток і прасіць яго пачакаць да заўтра. Шульц згадзіўся, але папярэдзіў, што можа пачакаць толькі да дванаццатай. Кубіс ведаў, калі не аддасць у час, не абыйсціся без авантуры.

На другі дзень Кубіс прыйшоў у штаб раней, чым заўсёды, каб сустрэць сяго таго і здабыць хоць частку патрэбнай сумы. Але ў нікога не знайшлося грошай. «Эх, што будзе, то будзе!» вырашыў ён і, разлажыўшы паперы, збіраўся ўзяцца за працу.

Але пачуўся лёгкі стук у дзверы.

— Адну хвілінку, — гукнуў Пауль і, падыйшоўшы да абітых бляхай дзвярэй, адамкнуў аўтаматычны замок.

У калідоры стаяў лейтэнант Гольдрынг.

— Заходзьце, заходзьце, барон, — шчыра ўцешыўся Кубіс. — Толькі што я думаў аб вас. Вы можаце мне дапамагчы ў адной справе.

— Да вашых паслуг. Тым больш, што і ў мяне ёсць да вас адна справа.

Запрасіўшы госця сесці, Кубіс і сам апусціўся ў крэсла ля пісьмовага стала, нядбайна адсунуўшы ад сябе дакументы.

Не, яму няма чаго скардзіцца на лёс, калі ён

ЯН КЭНДЗЕРСКІ

ГРАМАДСКА — КУЛЬТУРНАЕ ЖЫЦЦЁ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ МЕНШАСЦЕЙ У ПОЛЬШЧЫ

У рэалізаванні нацыянальнай палітыкі народнай дзяржавы сур'ёзныя заданні прыпадаюць на рады нарадовыя. У сваёй працы рады нарадовыя, на той тэрыторыі, дзе пражываюць групы нацыянальных меншасцей, сустракаюцца з праблемамі жыцця гэтых людзей і, згодна з прадпасылкамі палітыкі нацыянальных меншасцей у Польшчы, развязваюць шмат важных спраў для жыцця і развіцця гэтых людзей.

І так, аддзелы культуры прэзідыумаў ваяводскіх рад нарадовых дапамагаюць таварыствам у іх культурна - асветных працах, даючы ім фаховых кіраўнікоў, дапамагаюць у падрыхтоўцы культурна - асветных дзеячоў, забяспечваючы ў абсталяванне і рэпертуар святліц, дамоў культуры і г. д. У шматлікіх паветах існуюць дамы культуры, а ў шматлікіх грамадах — святліцы, з працы якіх карыстае як польскае, так і нацыянальных меншасцей насельніцтва. Гэта найлепшая форма зближэння дружнага сужыцця і выхавання моладзі на інтэрнацыянальных асновах, знаёмства з прыгожымі дасягненнямі прагрэсіўнай нацыянальнай культуры, народнага фальклору.

Школьныя куратарыі арганізуюць такія школы, дзе моладзь вучыцца ўсіх прадметаў на роднай мове, а таксама і такія школы, дзе моладзь вучыцца ўсіх прадметаў на польскай мове, маючы ў праграме навучанне роднай мовы. Куратарыі пры дапамозе таварыстваў арганізуюць сотні пунктаў навучання роднай мовы паасобных нацыянальных меншасцей. Рыхтуюцца настаўніцкія кадры. Ім даецца медыцынская дапамога, праводзяцца працы з мэтай пашырэння кваліфікацый. Візітатары нацыянальнага школьніцтва паходзяць з данай нацыянальнай меншасці, або добра ведаюць тую мову, на якой вядуцца заняткі ў школе.

Таксама ўстановы і аддзелы ўнутраных спраў паасобных рад нарадовых належаць да тых аддзелаў, якія беспасрэдна працуюць з групамі нацыянальных меншасцей. Да іх належыць перад усім хуткае рэагаванне на праявы дыскрымінацыі, беспасрэдны кантакт з праўленнямі грамадска - культурных таварыстваў, а таксама догляд над іх статутнай дзейнасцю. Установы і аддзелы гэтыя дапамагаюць таварыствам у вырашэнні ўсялякіх праблем у іх працы і ў шматлікіх прэзідыумах, на аснове пастаноў, гэтым аддзелам рад нарадовых даручаецца каардынацыя працы іншых аддзелаў па нацыянальнай лініі. Апошнім часам мелі яны сур'ёзныя заданні ў сувязі з размеркаваннем крэдытаў часткова амартызаваных, мэтай якіх было дапамагчы з боку дзяржавы няпольскаму насельніцтву ў актывізацыі сельскай гаспадаркі.

Побач з гэтымі аддзеламі, якія беспасрэдна працуюць з нацыянальнымі групамі, і іншыя аддзелы паасобных рад нарадовых не стаяць збоку. Ці гэта будзе гаспадарчы аддзел, фінансавы, камунальны ці іншы — кожны з іх уладжвае справы гэтым людзям, сустракаюцца з наведвальнікамі, і работа гэтага аддзела, спосаб уладжвання спраў мае ўплыў на фарміраванне правільных адносін. Ад іх працы ў вялікай ступені залежыць, як хутка будзем наганяць недабор, як хутка будзе рэальная фактычная роўнасць і адзінства ўсяго грамадства.

Калі гаворым аб ваяводскіх радах нарадовых, гэта ж адносіцца, калі нават не ў большай ступені, і да павятовых рад нарадовых, таму што яны працуюць яшчэ бліжэй з гэтым асяроддзем.

Неаднаразова тэматыка нацыянальных меншасцей была прадметам аналізы на пасяджэннях прэзідыумаў і камісій, асабліва камісіі культуры, асветы або грамадскага парадку. Шмат прэзідыумаў прымала пастановы і канкрэтна забавязвала зацікаўленыя і адказныя аддзелы. Гэтак было ў ваяводствах: Врацлаўскім, Беластоцкім, Гданскім, Ольштынскім, Шчэцінскім, Кашалінскім, Зялёнагурскім, Кракаўскім і Жэшаўскім. Таксама праблемай нацыянальных меншасцей займаліся і ў радах нарадовых у гарадах: Варшаве, Вроцлаве, Лодзі, Кракаве. Многія ваяводствы маюць сур'ёзныя дасягненні і вялікі вопыт у развязванні нялёгкіх нацыянальных праблем.

У Народнай Польшчы тысячы грамадзян, якія паходзяць з асяроддзя нацыянальных меншасцей, згодна са спецыялізацыямі займаюць розныя грамадскія і дзяржаўныя пасады. Працуючы ў Камітэтах Фронта адзінства народа тысячы радных з асяроддзя нацыянальных меншасцей былі выбраны да рад нарадовых. Моладзь гэтых асяроддзяў мае адчыненыя дзверы да навукі.

У такім становішчы нацыянальныя меншасці лічаць Народную Польшчу сваёй Айчынай, звязваюцца з польскім народам, з яго барацьбой за мір і будуюць з ім супольную сацыялістычную радзіму.

Народная Польшча ў практыцы паказала, што поўнае і фактычнае раўнапраўе нацыянальных меншасцей незалежна ад іх колькасці магчымае толькі ва ўмовах сацыялістычнага ладу, які кіруецца гуманітарнымі асновамі пралетарыяцкага інтэрнацыяналізму, патрапіць ім даць уласцівыя ўмовы матэрыяльнага, грамадскага і культурнага жыцця. Толькі такі лад патрапіць адчыніць далейшыя перспектывы развіцця іх нацыянальнай культуры ў форме і сацыялістычнай у змесце.

У СЛУЖБЕ НАРОДНАЙ КУЛЬТУРЫ

Найноўшыя дасягненні агратэхнікі, сучаснае вясковае будаўніцтва ці вырабы тэкстыльных фабрык — усё гэта фактары, якія ўносяць агромныя змены ў жыццё сялянства. На нашых вачах паволі аднак няўхільна выціскаюцца з яго побыту розныя праявы народнай культуры, адбываюцца працэсы, якія ўжо сёння дазваляюць гаварыць пра ўчарашні дзень вёскі. Аднак, адыходзячы ад нас, ён пакідае пасля сябе не адзін прыкметны след, які часта застаўляе нас схіляць галаву з глыбокай павагай перад народнай кемлівасцю і вынаходлівасцю. Вырабы вясковых саматужнікаў, узорыстыя тканіны, даслоўна ўсё, што выраблялася і яшчэ зараз выраблаецца сялянствам, становіцца часам музейнай рэдкасцю і цэніцца даследчыкамі - этнографамі на вагу золата. Дзе ж, урэшце, як не ў народных нетрах, не з рук колішніх вясковых майстроў выйшлі прататыпы сучасных сельскагаспадарчых машын ці іншых вырабаў, аб радаслоўі якіх людзі паспелі ўжо забыць. І вось пачэснай задачай навукі з'яўляецца, на колькі гэта магчыма, ўваскрашэнне ў памяці нашчадкаў шматлікіх працэсаў у развіцці матэрыяльнай культуры народа, пачынаючы ад самых простых яе форм.

Такую цяжкую і складаную працу выконваюць этнографы — гэтыя нястомныя вандраўнікі па сялянскіх сялібах, якіх праніклівае вока дагледзіць нават самае непрыкметнае і ўяўна няважнае. Звычайна яны працуюць пры розных навукова - даследчых інстытутах, музеях, кафедрах этнаграфіі і г.д. Творчая атмасфера такіх устаноў, іх прызначэнне і характар ствараюць самыя спрыяльныя ўмовы для дзейнасці гэтых людзей. І вось у пошуках матэрыялаў, якія б адпавядалі густам нашых чытачоў, давялося пабываць аж у Торуні, у тутэйшым Этнаграфічным музеі. Яму, менавіта, падначалены ваяводствы Паўночнай Польшчы ўключна з Беласточчынай. Наш рэгіён прадстаўлены тут каштоўнымі экспанатамі народнай культуры, колькасць якіх дасягнула ўжо амаль тысячы. У многім Этнаграфічны музей у Торуні забавязаны таксама свайму навуковаму працаўніку, мгр Мар'яну Пяцюкевічу. А з ім мы, уласна кажучы, добра знаёмы. М. Пяцюкевіч неаднаразова выступаў ужо на старонках «Нівы» з артыкуламі і нарысамі, так што сённяшнюю сустрэчу будзем лічыць паглыбленнем старых сувязей. Як ужо адзначалася, музей ахоплівае сваёй дзейнасцю ваяводствы Паўночнай Польшчы, уключна з Беласточчынай. Дык вось ролю прадстаўніка музея на тэрыторыі гэтага ваяводства паспяхова спаўняе Мар'ян Пяцюкевіч. Штогод ён наведвае паасобныя паветы, у тым ліку і заселеныя беларускім насельніцтвам.

— Дзякуючы знаёмству з народнай культурай беларусаў гэтая тэрыторыя прадстаўляе для мяне незвычайна цікавы і ўдзячны аб'ект доследаў, — падкрэслівае мгр Пяцюкевіч. — Тут наглядна можам прасачыць, як сплятаюцца паміж сабою народныя культуры беларускага, польскага і ў пэўнай ступені літоўскага насель-

(Працяг на стар. 5)

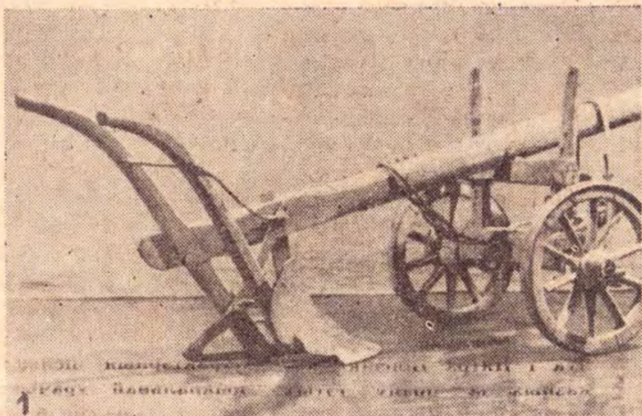

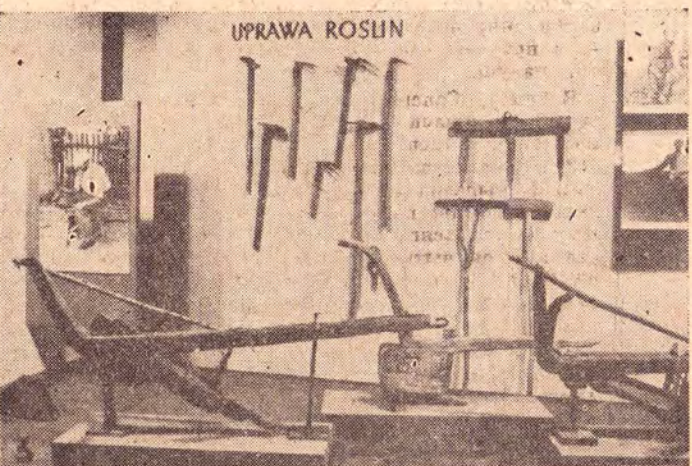

Калесьны плуг з вёскі Паўночны Востраў на Сакольшчыне ў зборах Этнаграфічнага музея ў Торуні.

Мгр Мар'ян Пяцюкевіч у размове з прадстаўніком «Нівы».

Сельскагаспадарчыя прылады на Беласточчыне ў зборах Этнаграфічнага музея ў Торуні.

Фота Б. Гарбачэўскі

прывёў да яго барона Гольдрынга. Па-першае, у яго можна будзе перахапіць тры-чатыры сотні марак; па другое, — самая зручная нагода, каб выканаць даручэнне Бертгольда. Трэба знайсці нейкую прычыну, каб аставіць барона ў пакоі самога, пакінуўшы ўсё так, як яно ёсць цяпер. Гэтыя паперы з пазнакай «цалкам тайны», паўадкрыты сейф... Такія прынады не могуць не спакусіць фон Гольдрынга, калі ён чалавек няпэўны!.. І тады, хопіць толькі глянуць у шкло перыскопа, які замаскаваны ля сейфа, і барона можна злавіць на гарачым. Толькі як тут адным выстралам забіць двух зайцаў?

— Дык чым магу служыць?

— Бачыце, — нібы дабіраючы словы, пачаў Кубіс, — я вельмі хацеў бы ведаць вашу думку па некаторых пытаннях, звязаных з маёй працай.

— З ахвотай адкажу на ўсе вашы пытанні.

— Вы працавалі ў Расіі і ведаеце практыку рускіх. Скажыце, калі савецкая контрразведка выкрывае нашага агента і арыштоўвае яго, ёсць у яго нейкія шанцы на ўратаванне?

— Не больш, чым у рыбы, што ляжыць на скарадзе, трапіць зноў у рэчку. У мірны час наш разведчык яшчэ можа лічыць на нейкія змягчаючыя абставіны: шчырасардэчныя паказанні і гэтак далей. Але ў час вайны...

— А калі наш агент, каб ўратаваць сабе жыццё,

або за высокую ўзнагароду згадзіўся працаваць на савецкую разведку?

— Такія выпадкі немагчымы, — сказаў Гольдрынг. — Кадры савецкай разведкі дабіраюцца па зусім іншаму прынцыпу. Савецкая разведка, на жаль, тым і моцна, што яе супрацоўнікі — людзі ідэйныя, я б нават сказаў фанатыкі.

— Так, так... — гаўптман Кубіс змоўк, думаючы, як яму перайсці да пытання, што яго найбольш зараз цікавіць.

Дапамог сам Гольдрынг.

— Выбачайце, гэр гаўптман, — сказаў ён, — але мяне проста мучыць думка, што я крыху вінаваты перад вамі. Я ўчора напрасіўся да вас у вучні і нерваваў вас, заглядваючы ў вашы карты. Я вельмі прашу правільна мяне зразумець, але я ўчора прыкмеціў, што ў вас ёсць пэўныя клопаты, ну, з гэтым Шульцам...

— На жаль, вы адгадалі, барон, я сапраўды вінаваты Шульцу трыста пятнаццаць марак і, кажучы шчыра, проста не ведаю, як выйду з гэтай гісторыі!

— О, якая дробязь! Я буду проста шчаслівы, калі вы згодзіцеся, каб я пазычыў вам гэту суму.

— Вы цудоўны чалавек, дарагі барон! — з палёгкай выгукнуў Кубіс. — Слова гонару, цудоўны чалавек! Я ахвотна скарыстаю з вашай прапановы! А для замацавання нашага сяброўства мы з вамі

вып'ем па чарцы каньяку.

— Для такой мэты нельга адмовіць, — смеючыся, згадзіўся Гольдрынг.

— Тады дазвольце пакінуць вас на пяць хвілін самога. Я толькі збегаю да сябе ў пакой.

Не чакаючы на адказ Гольдрынга, гаўптман Кубіс накіраваўся да дзвярэй.

— Адну хвілінку! — спыніў яго Гольдрынг. — Вы выходзіце, а сакрэтныя паперы пакідаеце на стале. Ці не лепш схаваць іх у сейф?

— Дробязь! — махнуў рукою Кубіс. — Вы ведаеце не меншыя сакрэты, чым я.

Аўтаматычны замок шчоўкнуў. Чуваць было, як аддаляюцца крокі Кубіса. Генрых глянуў на паперы, выцягнуў сігарэту, размяў яе і адыйшоў да акна.

Калі за дзвярыма пачуліся крокі, Гольдрынг нават не аглянуўся, быццам не чуў іх.

Кубіс падыйшоў да сейфа, закрыў яго і толькі тады выцягнуў з адной кішэні недапітую пляшку каньяку, а з другой дзве пластмасавыя чаркі і пачаў разліваць каньяк.

— За пройгрыш, які абярнуўся для мяне ў выйгрыш! — сказаў гаўптман.

— Тады і за мой выйгрыш! — у тон Кубісу сказаў Генрых, падымаючы чарку.

«Прайшоў яшчэ адну праверку», мільганула радасная думка ў галаве Генрыха.

Якім быў Ленін

(Працяг са стар. 1)

таўся на Крэмль без пропуску (вартаўнікі ведалі яго). На варце якраз стаяў вартаўнік, які Леніна не ведаў. Шафёра, які меў пропуск, прапусціў, а Леніна не. Ленін пачаў прасіць, каб пазваніў да камандзіра варты. Вартаўнік адразу не хацеў.

«Ты патрабуеш, то ты і звані, — сказаў. — Я стаю на варце». Урэшце на настойлівую просьбу пазваніў. Ну і выяснілася ўсё.

Па хвіліне тэлефон ад Леніна.

«Таварыш Малькаў, прашу адзначыць вартаўніка, які стаіць цяпер на пасту пры Спаскай браме. Добры таварыш. Дасканала ведае свае абавязкі і прыкладна выконвае службу».

У пачатку красавіка 1920 года ў час IX З'езда партыі, група таварышаў вырашыла адзначыць 50-годдзе нараджэння Леніна. На адным з пасяджэнняў З'езда было некалькі выступленняў на гэтую тэму. Уладзімір Ільіч страшна разгневаўся.

— Калі хочаце, — сказаў, — працаваць, то давайце будзем працаваць, але няма патрэбы марнаваць часу З'езда на пустыя размовы.

ДЖОН РЫД — амерыканскі журналіст, адзін з арганізатараў Камуністычнай партыі ЗША.

У паношанай вопратцы, даўгаватых нагавіцах, чалавек гэты не выглядаў на бажаство натоўпу... Надараны цудоўнай сілай тлумачыць найглыбейшыя ідэі найпрасцейшымі словамі і выключнай здольнасцю аналізаваць канкрэтныя сітуацыі, спалучаючы ўсё гэта з незвычайнай адвагай думкі і неспатыканай праніклівасцю.

Зусім не жэстыкуліраваў. Хочучы падкрэсліць нейкі сказ ці слова, нахіляўся лёгка ўперад да тысяч твараў, што глядзелі ўгору з напружанай увагай і захапленнем.

МАКСІМ ГОРКІ.

Прыйшоў у гасцініцу, дзе я затрымаўся, і бачу: клапатліва шчупае пасцель.

— Што гэта вы робіце?

— Гляджу, ці не сырыя простыні. Вы павінны дбаць пра сваё здароўе.

Н. СЕМАШКО. — лекар, вядомы дзеяч Камуністычнай партыі, арганізатар савецкай аховы здароўя.

Уладзімір Ільіч быў бязлітасным ворагам курэння: сурова забаранялася курыць у час пасяджэнняў (СНК — рэд.). Наркомам, заўзятым курыльшчыкам дазвалялася курыць у куце за печкай і пускаць дым у комін. Часам за печкай збіралася 2 — 3 курыльшчыкі і яны пачыналі размову.

— Запечны тараканы, цішэй! — жартаўліва адзываўся Уладзімір Ільіч.

В. БОНЧ-БРУЕВІЧ — гісторык, першы кіраўнік бюро Совнаркома.

З назіранняў.

— Ну, ужо за хлебам — гэта я пайду! Чаму ты мне, Надзя, раней не сказала. Я ж павінен памагаць па-гаспадарцы.

Ён мігам апранаўся і ішоў у магазін і прыносіў усё, што было патрэба.

Г. УЭЛЬС — англійскі пісьменнік-фантаст.

«Асноўнай мэтай майго падарожжа з Петраграда ў Маскву было: убачыць Леніна і пагаварыць з ім. Я быў моцна зацікаўлены гэтым спатканнем і, прызнаюся, што быў настаўлены да Леніна не надта прыязна.

Ідучы да Леніна я спадзяваўся спаткаць дагматыка марксізма і дактрынёра, з якім прыдзецца сутыкнуцца, але сталася інакш. Ленін мае прыемны смуглы твар, выраз якога хутка змяняецца і які ажыўляе ўсмешка. Ленін не падобны да сваіх фатаграфій. Ён належыць да людзей, у якіх змена выразу твару мае значна большае значэнне, чым яго рысы.

Гаворачы са мной, Ленін лёгка жэстыкуліраваў. Гаварыў хутка, захоплены тэмай, без цені якой-небудзь позы, шчыра і проста, так як звычайна размаўляюць сапраўдныя вучоныя.

Калі гаварыць пра мяне, то я ў ніякім выпадку не патраплю ўявіць сабе той Расіі будучыні. Але гэты незвычайны, невялікага росту чалавек у Крэмлі мае вялікі дар уяўлення. Ён ужо бачыць, як замест цяперашніх старых цягнікоў, пачнуць ездзіць новыя, электрычныя, бачыць, як лініі новапабудаваных шасэ перарэжуць усю краіну, як на развалінах мінуўшчыны расцвітае шчаслівая прамысловая камуністычная дзяржава.

Матэрыял да друку падрыхтавала
ВЕРА ЛЕЎЧУК

Люблінская канферэнцыя

28 і 29 сакавіка гэтага года адбылася міжваяводская канферэнцыя грамадска-культурных таварыстваў, дзейнічаючых у Беластоцкім, Люблінскім, Келецкім і Жэшоўскім ваяводствах. Канферэнцыя была прысвечана пытанню актывізацыі культурна - асветнага жыцця гарадоў і вёсак. Сярод чатырох секцый: этнаграфічнай, выдавецкай, грамадскіх ініцыятыў і арганізацыйна - праграмнай мне прышлося працаваць у найбольшай і, здаецца, найцікавейшай секцыі грамадскіх ініцыятыў. Так, напрыклад, у Замосці арганізаваўся Тэатр Замойскай зямлі, удзельнікі якога апрача працы на месцы апякуюцца мастацкімі самадзейнымі калектывамі ў сваёй аколіцы. Гэты эксперымент ужо пераносіцца да нас. Члены эстраднай групы «Лявоніха» пачалі наведваць вясковыя калектывы. Карыстаюцца яны большым аўтарытэтам, чым прафесіянальныя інструктары.

Таварыства Пулаўскай Зямлі занялося папулярызацыяй сярод насельніцтва свайго вопыту ў галіне раслінагадоўлі і жывёлагадоўлі, а таксама збіраннем мясцовага фальклору.

Дзейнічаючае на весцы, якая вядомая з рэвалюцыйных традыцый, Таварыства Зямлі Кшчаноўскай запачаткавала сваю працу ад навязання сувязі з інтэлігенцыяй, якая вышла з таго асяроддзя, але на якое амаль не ўздзейнічала, была ад яго адарвана. БГКТ у параўнанні з іншымі таварыствамі вядзе найбольш разнастайную працу. Таму ўсе прысутныя з зацікаўленнем заслухалі маю ін-

(Працяг. на стар. 5)

У Кляшчэляўскім ПОМ-е

Малая, цесная майстэрня ў ПОМ-е Кляшчэлі поўнасцю запханая. Машына стаіць ля машыны. Працаўнікі з цяжкасцю праціскаюцца паміж трактарамі. Адзінаццаціасабовы калектыў, нягледзячы на цяжкія ўмовы працы, ужо вырамантаваў апырсквальнікі, трактары з камплектам сельскагаспадарчых машын не толькі ў сваім гуртку, але і ў падапечных.

Добрае абсталяванне паможа калектыву ў выязной працы. Зараз ПОМ мае заказы на апырсканне 1476 га культур, 2575 фруктовых дрэў, узараць 61 га, правесці культывацыю на 59 га і дыскавання на 39 га. А кожны дзень прыносіць новыя заявы. Найлепшай рэкламай з'яўляецца тэрміновае і добрае выкананне паслуг.

У 1958 годзе вартасць выкананых ПОМ-ам прац складала 301 000 зл., у наступным годзе павысілася да 617 000 зл., а ў 1961 г. дасягнула 805 000 зл.

У 1961 годзе калектыў ПОМ-у выканаў план машына - трактарных работ на 122%, дасягаючы 251 000 зл. даходу.

Манцёр Пётр Купрыцюк заканчвае рамонт трактара «Беларусь». Ён ужо 10 год працуе ў майстэрнях ПОМ-у.

Трактарыст Канстанцін Вэрэмчук рыхтуе трактар «Урсус» у дарогу. Ён у сярэднім у месяц выконвае 140% плана.

Штодзень раніцай брыгадзіры з трактарыстамі ўстанаўліваюць план працы. На здымку брыгадзіры Ян Саліма і Міхась Гарашкевіч устанаўліваюць план працы для трактарыстаў Канстанціна Вэрэмчука, Данеля Гладзкага і Антона Гапанюка.

Будуюцца новыя майстэрні ПОМ-у ў Кляшчэлях.

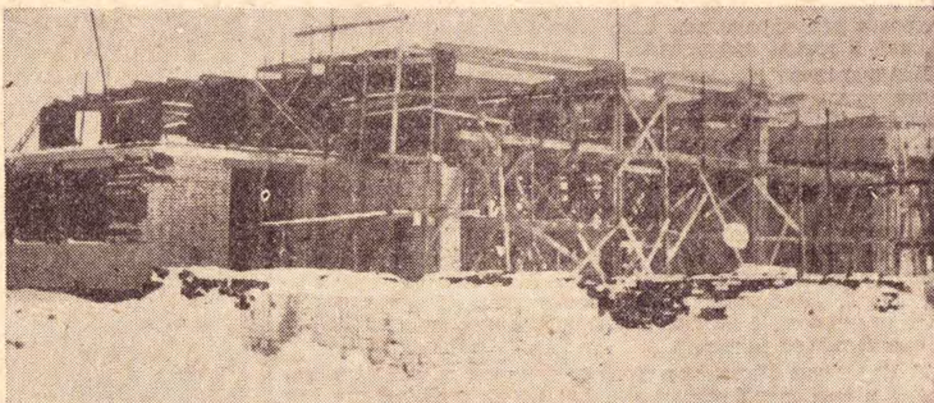

Тэкст і фота ТАЧ

Меліярацыя — справа сур'ёзная

(Працяг са стар. 1)

ўзрост пагалоўя быдла ў павеце ад 23 тысяч штук у 1958 годзе да 25 тысяч 800 штук у 1961 годзе.

Усё гэта мае ўплыў на павелічэнне зацікаўленасці гаспадароў гэтымі справамі. Заключаецца гэта ў праяўленні ініцыятывы адносна меліярацыі. Вартасць грамадскіх чынаў пры меліярацыйных працах у 1961 годзе вынесла 147,1 тысяч злотых. У рамах гэтых чынаў выканана 3 тысячы метраў равоў, 105 метраў крытага трубаправода, а таксама залажылі 4 праезды з бетонных труб у форме перамычкі (пшэпусту). Гэтыя працы былі выкананы ў мясцовасцях: Апака Вялікая, Адрынкі, Чаромуха, Пухлы, Белавежа, Асоўка і Ваські.

Другой карыснай прыкметаю павелічэння зацікаўленасці гаспадароў меліярацыйнымі працамі з'яўляецца тое, што сяляне арганізуюць водныя суполкі. Да 1959 года не было іх зусім. Зараз працуе іх 6 (Тынявічы, Кляшчэлі, Вітава, Старына, Палічна, Агароднікі). Некаторыя з іх, напрыклад, водная суполка «Кляшчэлі», з'яўляюцца поўнымі ініцыятарамі пры загаспадароўванні пасля-меліярацыйных лугоў, а таксама пры выконванні меліярацыйнага абсталявання.

Каб змеліяраваныя зялёныя ўгоддзі былі поўнасцю выкарыстаны і прыносілі карысць, трэба іх загаспадараваць. Але не заўсёды загаспадараванне адбываецца адначасова з меліярацыяй. На 8 тысяч га лугоў змеліяравана толькі 4.250 га лугоў. Усялякія тут прычыны. Трэба сюды аднесці недахоп сельскагаспадарчага абсталявання да ворыва, недахоп насення. Не кожны гаспадар, на зямлі якога правялі меліярацыю, можа адразу пакрыць кошт загаспадаравання, які выносіць 5 тысяч злотых за адзін гектар.

Каб меліярацыйнае абсталяванне было прыдатнае да выкарыстання, яно павінна быць адпаведна кансерваванае. Кансервацыю павінны праводзіць тыя, якія карыстаюцца імі. Гэта павінны выканаць прэзідыумы грамадскіх рад нарадовых, як беспасрэдныя гаспадары сваёй тэрыторыі. Праводзіць кантролю над кансервацыяй павінен Сектар водных меліярацый прэзідыум ПРН. У шматлікіх выпадках прэзідыумы ГРН не прывязвалі вялікай увагі да гэтых спраў, а за ўсе працы былі адказныя аграмеліяранты. Здараліся і такія выпадкі, што меліярацыйнае абсталяванне нішчылася. Напрыклад, у Белавежы, Трасцянцы, Нарве і Кленіках нішчылі яго, праганяючы праз яго быдла.

Паступова аднак адносіны грамадскіх рад, а таксама і гаспадароў да спраў меліярацыі змяняюцца. Гаворыць гэта аб тым, што меліярацыйны план павета на 1961 год быў выкананы звыш 100%. У выніку гэтага выканана дрэнаж 164 га зямлі, выкапана равы на плошчы 533 га, зроблена рэгуляцыя рэк даўжынёю ў 10,5 км., а таксама загаспадаравана 30 га сыродпольных лугоў.

У час рэалізавання меліярацыйнага плана трэба было пераадолець шмат цяжкасцей. У аб'ектах Белавежа і Старына быў недахоп рабочай сілы. Рэяновае кіраўніцтва воднамеліярацыйных прац прывозіла рабочых з іншых мясцовасцей.

У час рэалізавання плана шмат было і добрай ахвоты з боку насельніцтва. Праводзячы меліярацыю ў даліне ракі Нурэц у раёне Кляшчэляў мясцовыя жыхары вельмі ахвотна дапамаглі пры нефаховых працах.

Меліярацыйны план на бягучы год закладае, між іншым, дрэнаж грунту на плошчы 142 га, выкапаць равоў на плошчы 595 га, а таксама рэгуляцыя рэк даўжынёю ў 16,50 км.

Выкананне гэтага плана пасадзейнічае далейшаму ўзросту прадукцыйнасці ўраджаяў, а таксама пагалоўя быдла на тэрыторыі Гайнаўскага павета.

УЛАДЗІМІР САЦ

У СЛУЖБЕ НАРОДНАЙ КУЛЬТУРЫ

(Працяг са стар. 3)

цягальнай сілай вабіць мяне гэты край. Беласточчыне ўсецэла аддаю свае сэрца і веды.

Музей ва ўяўленні многіх людзей — гэта ўстанова, дзе пануе спакой, дзе ўсё, быццам вось гэтыя экспанаты роўненька размешчаныя пад сценамі, знаходзіцца ў стане непрабуднага сну. Не, справа тут выглядае зусім наадварот. Тое, аб чым мы даведаліся ад Мар'яна Пяцюкевіча, напэўна пераканае кожнага, што музей — гэта ўстанова, якая жыве шматгранным, цікавым жыццём. Навуковыя канферэнцыі, з'езды, супрацоўніцтва з адпаведнымі кафедрамі пры універсітэтах, міжнародныя сустрэчы, гэта далёка няпоўны пералік праяў у дзейнасці Этнаграфічнага музея ў Торуні. Прасочым гэта на прыкладзе працы мгр Пяцюкевіча. Дык вось ён прымае самы дзейсны ўдзел у навуковым жыцці сваёй установы, а таксама кафедры этнаграфіі пры Універсітэце імя Мікалая Каперніка ў Торуні. У планах мгр Пяцюкевіча наспявае ж справа напісання этнаграфічнай працы аб беларусах на Беласточчыне.

У часе нашай размовы Мар'ян Пяцюкевіч часта рабіў экскурсы ў мінулае. Гэта ў многім дапамагло мне зразумець сучасны стан матэрыяльнай культуры ў нашым рэгіёне.

— Тры асноўныя этнічныя групы, — заўважае мой субяседнік, — г.зн. мазуры, беларусы і літоўцы пачалі засяляць гэтыя землі прыблізна ад другой паловы XII ст. Блізкае суседства гэтых груп спрыяла ўзаемнаму ўздзеянню іх культур, так што часам цяжка тут правесці паміж імі нейкую граніцу. Аднак у некаторых выпадках народныя культуры выступаюць у чыстым выглядзе. Гэта можам прасачыць на прыкладзе беларускай, якая вызначалася на Падляшшы сваёй экспансіўнасцю. Доказам гэтага можа быць параўнальна шырокае распаўсюджанне запражы з дугой, рыльцовага тыпу рала, двухпаліцовай сахі, ужыкавага цэпу (ганзэльковага), своеасаблівага ткацтва і г. д. Нягледзячы на пэўныя розніцы ўсе этнічныя групы зрадняе добрае суседскае сужыццё, супольныя гаспадарскія інтарэсы і грамадскія абавязкі. На аснове сваіх доследаў я хачу знайсці доказы братэрскага сужыцця ўсіх спрадвеку пражываючых на Беласточчыне этнічных груп, паказаць мілагучную гармонію народных культур.

— Задачай нашага пакалення, — гаворыць на заканчэнне мгр. Мар'ян Пяцюкевіч, — з'яўляецца ахова і вывучэнне помнікаў мінулага. А гэтым шляхам будзем добра служыць будучыні, якая ў многім забавязана нашым продкам.

Размаўляў

МАЦЕЙ КАНАПАЦКІ

Не цаглінкі, а цагліны

Кожны грамадзянін павінен пачувацца, каб і сваю цаглінку дакладаць да 1000 школ будаваных за грамадскія сродкі. У практыцы бывае так, што адны гэта разумеюць, другія не, адным гэта справы блізкія і важныя, іншым не.

Дадатнай з'явай у рэалізацыі лозунгу: «1000 школ на Тысячагоддзе Дзяржавы» ёсць факт, што ўключыліся ў яе моцна некаторыя прадпрыемствы і ўстановы. Не пра самых працаўнікоў прадпрыемстваў ці ўстаноў тут мова (яны свае планы рэалізуюць у 100%,) але пра дадатковыя сумы, выгаспадараваныя і пераказаныя на фонд будовы школ.

З бюджэтных надвыжак і закладовага фонду пераказалі на ГФБШ: **Прадпрыемства шарсцяной прамысловасці** ў Беластоку — 51 000 зл., **Фабрыка прылад і ўхвытаў** у Б-стоку — 32 000 зл., **Энергетычнае прадпрыемства** ў Б-стоку — 20 000 зл., **ПДТ** — 10 000 зл.

Рабочыя **Прадпрыемстваў тэрэновага будаўніцтва** самі ўфундавалі школу-помнік у Белабжэгах (Аўгустоўскі павет).

Ваяводскі Саюз «Самапомац хлопска» у Б-стоку падпісаў фундаваную ўмову на будову школы тысячагоддзя ў Рутцы - Тартак (Сувальскі павет).

ЦРС «Самапомац хлопска» у Варшаве фінансуе школу - помнік у Старым Фальварку.

Цэнтральны саюз спулдзельчасці працы будуе Засадніцую школу завадовую ў Беластоку.

Саюз млечарскіх спулдзельняў фундуе цудоўны будынак для Млечарскага тэхнікума ў Беластоку.

Фундаваную ўмову падпісалі таксама **ПРЗЗ і Галоўнае праўленне прафесіяльнага саюза працаўнікоў лясных і драўлянай прамысловасці** на будову Тэхнікума і Засадніцай школы завадовай драўлянай прамысловасці ў Гайнаўцы.

Наклады на школы - помнікі, будаваныя прадпрыемствамі і ўстановамі, аблічаюцца на 25 мільёнаў зл.

*

Нашы **беластоцкія інжынеры і тэхнікі** ў карыснай акцыі «1000 школ на 1000-годдзе» таксама не засталіся ззаду. Яны грамадскім чынам (бясплатна) выканалі рад дакументацый на будову школ. Вартасць такіх прац сягае звыш 400 тысяч злотых.

На асаблівае адзначэнне заслугоўваюць: **Спулдзельчае прадпрыемства праектавання «Інвестпраект»** у Б-стоку — грамадскім чынам апрацавала праекты на будову школ - помнікаў у Асоўцу і Замброве.

Ваяводскае бюро праектаў выканала тэхнічную дакументацыю на будову школьнага будынка, інтэрната і гаспадарчых будынкаў для Агульнаадукацыйнага ліцэя ў Дуброве.

вл

Сірата сямі нянек

ТУЛАВА БЕЗ ГАЛАВЫ

На аснове шматвяковых назіранняў склалася ў народзе вось такая прыказка: «Барані нас Божа ад агню, вады і злога паветра». Яшчэ больш небяспечнай стыхіяй з'яўляецца хвароба, якой на імя «мода». Чалавек даўно знайшоў ужо спосабы паспяховай абароны перад агнём, вадою і «злым паветрам», але перад модаю, пакуль што, няма ніякага ратунку.

А вось зараз пайшла ў нас мода на асвету, і то перш за ўсё — на асвету для сялян. Культурна - асветнай працай займаюцца: і Саюз сялянскай моладзі, і Беларускае грамадска - культурнае таварыства, і сельскагаспадарчыя гурткі, і Ліга жанчын, і Польскі чырвоны крыж, і Ліга сяброў салдата (ЛПЖ), і Аб'яднанне людовых спартсменаў (ЛЗС), і Таварыства свецкай школы, і Таварыства распаўсюджвання навукова - папулярных ведаў (ТВП), і шэраг другіх арганізацый ды ўстаноў. Кожная з гэтых арганізацый імкнецца дабрацца ў вёску і там прасвятляць сялян; **кожная з іх для ажыццяўлення гэтых намаганняў мае ў сваім распараджэнні даволі высокія фінансавыя сродкі.**

Ці гэта дрэнна?

Найлепшы адказ дае народная прыказка: «СЯМІ НЯНЕК ДЗІЦЯ БЕЗ НОСА».

Не найважнейшае тут, хто робіць лепш, а хто горш. **Найважнейшай справай з'яўляецца раздробленасць намаганняў і фінансавых сродкаў. Кожная арганізацыя робіць на сваю руку, паводле свайго плана.** А што атрымоўваецца?

Святліца ў Нарве, Гайнаўскага павета. За апошнія месяцы мінулага года і першыя бягучага адбылося ў гэтай святліцы каля 30-ці мерапрыемстваў культурна - асветнага характару. (Прынамсі толькі запісана ў справаздачнай кніжцы). Гэта нямала. Выпадае ў сярэднім па два мерапрыемствы ў тыдзень. **Але калі разгледзіць іхнюю тэматыку, атрымоўваецца гарох з капустай.** Ці абвіняць у гэтым светліцовую? Напэўна не, яна не мела ніякага выбару. Збірала людзей на тое, што ёй з горада «захацелі» прывезці.

Датычыць гэта працы ўсіх вясковых і маламястэчковых святліц. **Пазбаўленыя ўласных фінансавых сродкаў, маюць абмяжаваныя магчымасці наладжваць культурна - асветную працу ўласнымі сіламі,** мусяць задавальняцца тым, што кінуць ім «зверху» ды за гэта трэба яшчэ нізка кланяцца і шчыра дзякаваць.

Пры працы так абсталяванай ці ж можна гаварыць аб якімсьці рацыянальным планаванні? А ці бясплянава можна весці працу ў так далікатнай і слізкай галіне, як выхаванне, як адукацыя чалавека, а тым больш селяніна — гэтага традыцыйна адсталага члена грамадскасці?

Вось тут раскрываецца шырокае поле дзейнасці для так званых каардынацыйных камісій, якія існуюць пры Ваяводскай і Павятовых радах нарадовых. **Ім, гэтым камісіям, трэба пераняць ролю галавы ў целе, якое называецца культурна-асветнай працай.** Іх абавязкам змяніць сітуацыю, у якой «рак падаецца назад, лебедзь ляціць у воблакі, а шчука цягне ў ваду». Каардынацыйныя камісіі маглі б таксама скамасаваць у сваіх руках фінансавыя сродкі і выдаваць іх больш мэтанакіравана. Зараз аднак не маюць яны такіх правамоцтваў. Такую ж ролю маглі адыгрываць таксама Інспектараты асветы. Зрэшты, не важна хто. **Больш важна тое, каб давясці да канцэнтрацыі намаганняў і сродкаў ды планавання працы.**

Вельмі важнай справай з'яўляецца культурна - асветная і агульна-выхаваўчая праца сярод самых членаў гурткоў мастацкай самадзейнасці. Праца ў гуртку напэўна не залічваецца да лёгкіх. Патрэбная тады нейкая ўзнагарода за гэтую працу. Адно толькі задавальненне ў тым, што чалавек выступае на сцэне — гэта мала. Гэтакай узнагародай найчасцей бывае зараз літроўка гарэлкі, купленая за грошы, сабраныя з продажу білетаў. А каб так, напрыклад, за гэтыя грошы наладзіць супольную экскурсію ў сапраўдны, прафесіянальны тэатр. Шмат удзельнікаў мастацкай самадзейнасці ніколі ў такім тэатры не пабывала і хаця самі выступаюць на сцэне, ніколі не бачылі на ёй сапраўднага артыста. Такія мерапрыемствы былі арганізаваныя толькі ў вёсцы Баршчэва, Беластоцкага павета. У іншых, дзе б не пытаў пра гэта, адказ быў адмоўны.

Час таксама задбаць пра новыя, больш сучасныя формы распаўсюджвання ведаў. Як вядома, гутарка ці лекцыя з'яўляецца не найноўшым і не найлепш дасканалым адкрыццём у галіне перадачы і прысвойвання ведаў. Трэба намагацца, каб штораз шырэй уводзілася наглядная форма. Патрэбны тады кінаапараты, розныя праекцыйныя рэпрадуктары, установкі для тэлебачання і т. п. Але гэта непасрэдна вяжацца з інвестыцыямі і капіталаўкладаннем, што будзе тэмай наступнага артыкула.

ВІКТАР РУДЧЫК

Фота: **Т. Чачкоўскі**

Пры бібліятэцы ў Нарве абсталявана прыгожую чытальню. Бачым у ёй сяброў: (справа) Язэпа Нямцэвіча і Аляксандра Старскага.

Люблінская канферэнцыя

(Працяг са стар. 4)

фармацыю аб формах грамадска - культурнай дзейнасці нашага таварыства.

Многія таварыствы падрыхтавалі цікавыя рэгіянальныя публікацыі з гісторыі, археалогіі, геаграфіі і г. далей (Ломжа, Люблін).

На заканчэнне ўдзельнікі канферэнцыі прынялі пастанову, у якой гаворыцца аб патрэбе паклікання да жыцця міжваяводскай камісіі каардынацыі працы і папулярызацыі вопытаў, ініцыяванні рэгіянальных доследаў, грамадскіх чынаў, арганізаванне пры павятовых і ваяводскіх бібліятэках бібліятэчак рэгіянальных выданняў, арганізаванне з'ездаў мясцовай інтэлігенцыі, апекі над народнай творчасцю, музеямі, забыткамі культуры, зрабіць грамадска-культ. двутыднёвік «Камэна» міжваяводскаю трыбунаю абмену вопытам.

ую

На Бельшчыне развіваюцца паслугі і гандаль

У апошнія гады на Бельшчыне назіраюцца відавочныя зрухі ў напрамку развіцця пунктаў паслуг для насельніцтва. Толькі ў мінулым годзе арганізавана тут 23 новыя пункты паслуг.

Зараз на тэрыторыі Бельскага павета дзейнічае звыш 500 такіх пунктаў. А ў гэтым годзе будзе іх арганізавана яшчэ 25.

Палепшылася таксама і ў галіне гандлю. Гандлёвыя ўлады зараз прыкладаюць шмат увагі да эстэтыкі гандлю. У сувязі з гэтым усе крамы ПСС абноўлена.

Абнаўленне крам усё шырэй уводзіцца і ў вёсках павета.

— Аднак вясковыя людзі, — інфармуе нас кіраўнік аддзела гандлю прэзідыума ПРН, — усё яшчэ мала звяртаюць увагі на гэтую справу. Самі яны неаднойчы сваімі паступкамі наводзяць балаган і неахайнасць у крамах. Вельмі часта сустрэнеш у вясковай краме кліента, які сядзіць на... прылаўку, кідае на падлогу акурак ці іншае смецце. Кліенты мала ўвагі звяртаюць таксама на гігіенічны выгляд і чыстасць самой прадаўшчыцы. Калі б людзі больш патрабавалі эстэтыкі ў гандлю, больш звярталі ўвагі на неахайнасць і бруд, дык гэта і прадаўцоў забавязвала б.

На тэрыторыі Бельскага павета ўсё яшчэ вельмі дрэнныя памяшкальныя ўмовы для вясковага гандлю.

У павеце ўсяго толькі некалькі новых, сучасных крам. Але ўжо ў бліжэйшай будучыні сітуацыя будзе змяняцца карэнным чынам. Сёлета запланавана распачаць у паветах пабудову 22 новыя вясковыя крамы. У наступныя гады будзе іх будавацца ўсё больш.

У самым Бельску ўжо шмат прыгожых месц рознічнага продажу. А ў гэтым годзе пабудуецца яшчэ 6 новых, 3 спажывецкія і 3 прамысловыя. Апрача гэтага ў бліжэйшы час плануецца распачаць у Бельску пабудову спулдзельчага павятовага дома і новай гасподы. Несумненна, што ўсе гэтыя мерапрыемствы будуць садзейнічаць усё лепшаму абслугоўванню насельніцтва.

(вб)

НАВІНЫ ТЭХНІКІ

Канец эры для »Эры«

Заснавальнік кібернетыкі Норберт Вінер нейкі час лічыў, што машына, якая магла б чытаць рукапісныя альбо іншыя друкаваныя тэксты, павіннна быць амаль такой складанасці як і чалавечы мозг, гэта значыць такую машыну немагчыма збудаваць.

Аднак ужо пазней гадоў дзесяць такія машыны пачалі паяўляцца. З замежных машын стала вядомая перш за ўсё англійская «Эра», здольная чытаць друкаваны тэкст, і некалькі яе амерыканскіх сёстраў, якія, як паведамляюць, могуць чытаць напісаныя ад рукі лікі. Стварэнне іх моцна рэкламавалася. «Новая эра ў тэхніцы» — пісалі газеты і часопісы.

Але машыны гэтыя вельмі складаныя і грамадныя, вельмі дарагія, у іх вялікая колькасць электронных лямп, яны не вельмі надзейныя ў рабоце і таму непрыгодныя для шырокага карыстання.

Работа над стварэннем чытаючых машын — простых, надзейных і танных вядзецца вучонымі многіх краін. Чэхаславацкія інжынеры стварылі чытаючую машыну, якая змяшчаецца на звычайным стале. Сканструяваная ў Навукова - даследчым інстытуце сувязі пад кіраўніцтвам інжынера Враны, чэшская машына можа чытаць як друкаваныя так і рукапісныя тэксты. Кошт яе ў 25 разоў меншы ад англійскай «Эры». Схема зроблена цалкам на паўправадніках і таму машына вельмі эканамічна. Хуткасць чытання складае 480 знакаў у секунду. Адным словам рэкламаваная на захадзе эра «эры» прыходзіць да канца.

У новай машыне агромныя магчымасці. Яна пераўтварае электрычныя імпульсы ў гукі, якая будзе чытаць кніжкі для сляпых. Ёсць у ёй друкаванае абсталяванне, якое можа выконваць працу машыністкі, а таксама тыпаграфнага наборшчыка.

ПАД СТРАХАМ

Брашура, якую чытае гэтая амерыканка, называецца «Як сцерагчыся ад радыяцыі. Што трэба ведаць і рабіць у выпадку ядзернай атакі». Пентагон распаўсюдзіў 25 мільёнаў экземпляраў гэтай брашуры сярод насельніцтва ЗША.

Атамная істэрыя, якая раздуваецца там у краіне, прыносіць агромныя барышы манаполіям, якія займаюцца будовай атамных бамбасховішчаў розных тыпаў, пачынаючы ад невялікіх шчылін, прызначаных на адну сям'ю (глядзі рысунак узяты з брашуры), і канчаючы агромнымі атамнымі падзямельнымі лабірынтамі, якія пабудаваны ў каменяломах, непадалёк Чыкага.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

Кар'ера кукурузы

Яе ведае цэлы свет. Ведае і цэніць. Бо займае яна ганаровае месца сярод збожжавых. Адкрыў яе Калумб, калі на сваім парусе ўпершыню трапіў у Амерыку. Ён і апісаў кукурузу, спосабы яе вырошчвання і выкарыстання індзейцамі на Кубе.

У Еўропу трапіла ў 1494 годзе, а ў Польшчу — у канцы XVIII стаг. На Беласточчыне вядомая ад некалькіх год. Вядомая і, на жаль, недаацэньваная. Ідуць спрэчкі, рассяваюцца плёткі, адносна кукурузы ставіцца многа засцярог.

Ды праўда інакш выглядае. Кукуруза ў глеба-кліматычных умовах Беласточчыны ўдаецца добра. Яна — цэнны корм з вялікай порцыяй цукру. Вельмі добрая змешаная з кармавымі з групы матыльковых, якія зноў маюць у сабе многа бялка.

Кукуруза дае корм. Можна з яе вырабляць таксама муку, кансервы, паперу, ізаляцыйныя матэрыялы, а нават алкаголь. Кукурузны тлушч ужываецца для ежы і для вырабу фарб. Ва ўмовах Беласточчыны аднак можам гаварыць аб выкарыстанні кукурузы на корм (зерне не паспявае даспець, хоць, напрыклад, у Бельскім павеце збіралі і зерне розных парод).

У мінулым годзе кукуруза займала ў Беластоцкім ваяв. 2.235 га. Лепш яе ведаюць і больш вырошчваюць у паўднёвым раёне, хоць і тут не даацэньваюць поўнасцю. Напр. у Гайнаўскім павеце план на кукурузу быў 150 га, а засеялі толькі 79 га.

У канцы бягучай пяцігодкі, як прадбачваюць планы, кукуруза мае заняць 20.000 га і найбольш з гэтага ў паўднёвых паветах.

Набліжаецца час сяўбы (першая палова мая), таму варта ведаць спосабы вырошчвання кукурузы. **Сеем яе, калі тэмпература глебы мае 10°C (на глыбіню 10 см). Найлепш расце на глыбокіх перагнойных глебах. Добрыя ўраджаі аднак можна мець і на пясчаных глебах, якіх у нас найбольш. Трэба тады толькі добра апрацаваць глебу і моцна ўгноіць.**

Кукурузу вырошчваецца пераважна на гноі, або ў другім годзе на поўнай норме арганічных угнаенняў. Акрамя гэтага трэба даць: 150—200 кг фосфарных угнаенняў (найлепш суперфасфату), 150—200 кг калійных (патасовых) угнаенняў (40% калійная соль) і 100 — 150 кг азотавай селітры ўжо ў часе прарастання.

На гектар трэба высяваць каля 50 кг зярнят (насенне кукурузы прадаюць ГС-ы і пункты «Цэнтралі насеннай). Адлегласць між радкамі найчасцей 40x40 см, 50x50 см, або 60x60.

Мы па традыцыі гасцінныя, няхай тады госць з Амерыкі знойдзе ў нас права на жыхарства. Вынікі сельскагаспадарчых вопытаў навуковых цэнтраў у Шэпятове і Сейніку паказваюць, што кукуруза — дасканалая расліна, асабліва на кішонкі. Ёсць дзяржаўныя гаспадаркі, напр., у Рускай Вёсцы, дзе з 16-ці га сабрана па 1400 цэнтн. зялёнай масы.

Значыць і Беластоцкае можа быць аўтарам рэкордаў.

Інж. М. Сухажэбрскі

УСЯКАЯ ЎСЯЧЫНА

У Англіі апрацавана праект «вёскі будучыні», які прадугледжвае, што цэлая вёска складацца будзе з аднаго будынку. Замест — як цяпер — 140 га неабходных пад забудаванне адной вёскі, пад будынкі хопіць 8 га. На вышэйшых паверхах мае быць да 200 памяшканняў, ніжэйшых — крамы, пачатковая школа, камунальныя аб'екты, пункт аховы здароўя, гаражы.

✲

У водах Ціхага акіяна ў берагоў Амерыкі жыве вельмі тлустая рыба, якою індзейцы асвятляюць сваі памяшканні. Гэтую рыбу сушаць, працягваюць праз усю яе даўжыню кнот і, паставіўшы яе галавою ўверх, запальваюць кнот.

✲

За кошт аднаго амерыканскага бамбавоза В—58 можна пабудаваць памяшканні для 6 000 чалавек, а за кошт аднаго снарада «Атлас» — 36 школ.

✲

Найбольш, бо аж 98 прац. непісьменных людзей налічвае партугальская калонія Мазамбік. Ва ўсёй Афрыцы непісьменнасць перакрочвае 80 працэнтаў, у Азіі перакрочвае 60 працэнтаў, у Лацінскай Амерыцы — 20 прац., у Аўстраліі — 11 працэнтаў.

АДКАЗЫ НАШАГА ПРАЎНІКА

МАЁМАСНЫЯ СПРАВЫ ПАСЛЯ РАЗВОДУ

Пытанне: Муж мой пакінуў мяне пяць год таму назад і жыве з іншай. Нядаўна мы ўзялі развод. Пасля нашага шлюбу мы купілі пляц і пабудавалі дом, у якім я пражываю і цяпер. Купчая на пляц была зроблена на мужа. Муж пагражае, што выкіне мяне з дому, бо паколькі пляц яго, то і дом яго, тым больш, што я працавала дома, а муж працаваў на фабрыцы, і з гэтых грошай быў пабудаваны дом. Ці можа муж мяне выкінуць з дому, а калі так, дык што я маю за сваю працу дома, больш цяжкую за яго?

Адказ: Усё, што муж і жонка набываюць сваёй працай у час шлюбнага жыцця, з'яўляецца супольнай іх уласнасцю. Пагэтаму — хаця пляц, на якім пабудаваны дом, куплены на мужа, ён з'яўляецца супольнай уласнасцю вас і мужа. Дом нармальна становіць уласнасць таго, чый пляц, на якім ён стаіць. Незалежна аднак ад гэтага ён на аснове вышэй паданага з'яўляецца ўласнасцю вашай і вашага мужа, хаця быў поўнасцю збудаваны за грошы, зробленыя мужам.

Паколькі як пляц, так і дом з'яўляецца супольнай уласнасцю вас і вашага мужа, выкінуць ён вас не мае права.

БЕЗ БЯЛКА НЯМА ЖЫЦЦЯ

Бялок з'яўляецца галоўным элементам кожнай жывой клеткі. Таму бялок можна назваць найважнейшым будаўляным матэрыялам як для арганізмаў, якія развіваюцца, так і для арганізмаў для дарослых. Без бялка няма жыцця. Ён бярэ ўдзел ва ўсіх жыццёвых працэсах арганізму. Арганізм чалавека не можа сам вытвараць бялка. Ён можа ўтварыць бялок толькі з чужых бялкоў, якія дастаюцца з ежаю і разбітых у працэсе стрававання на амінаквасы. Харчовыя прадукты звярынага паходжання маюць усе амінаквасы, патрэбныя да ўтварэння бялка для арганізму чалавека. Таму бялок, які знаходзіцца ў гэтых прадуктах, называецца паўнавартасным.

Бялок, які знаходзіцца ў раслінных прадуктах, не мае поўнага асартыменту амінаквасаў патрэбных для ўтварэння бялка для чалавечага арганізму.

Найздаравей, калі чалавек спажывае палавіну прадуктаў паходжання расліннага і палавіну прадуктаў паходжання мяснога. Такое дапаўненне мяснога бялка раслінным у выніку дае збольшаную колькасць бялка паўнавартаснага. Прадукты паходжання звярынага маюць больш бялка.

У 100 гр малака знаходзіцца	30 гр бялка
„ 100 гр худой валавіны	21 гр „
„ 100 гр яек	13 гр „
„ 100 гр рыб	15—18 гр „
„ 100 гр тварагу	18 гр „

Прадукты расліннага паходжання маюць менш бялка.

100 гр капусты мае	1,6 гр бялка
„ гр бульбы мае	2,0 гр „
„ жытняга хлеба мае	3,8 гр „
„ кашы грачанай мае	12,6 гр „

Вельмі высокай бялковай вартасцю адзначаюцца такія раслінныя прадукты як гарох, соя, фасоля, якія ў 100 гр маюць 21—35 гр бялка.

Трэба памятаць аб узаемным дапаўненню бялкоў раслінных і звярыных. Раім выкарыстоўваць такія стравы, як малочныя супы з дадаткам каш ці клюсак, гародніна-мясныя, салаты.

Норма бялковых прадуктаў звярынага паходжання залежыць ад гадоў, полу, фізіялагічнага стану і характару выконваемай працы. Колькасць у штодзённым меню павінна выглядаць так:

Назва прадукту	Умераная праца мужчыны	Умераная праца жанчыны
малако	400 гр	400 гр
тварог	30 гр	25 гр
жоўты сыр	20 гр	15 гр
яйка	1/2 штукі	1/2 штукі
мяса, вяндліна, рыбы	170 гр	155 гр

Трэба памятаць, што запатрабаванне на бялок у дзяцей і моладзі ў параўнанні да вагі іх цела далёка большае, чым у дарослых асоб. Дзеці і моладзь спажываюць вялікія колькасці бялка на будову новых тканей развіваючагася арганізму.

Усе бялковыя прадукты прадугледжаны ў штодзённым меню павінны быць раўнамерна разложаны на ўсё харчаванне.

На заканчэнне практычная табліца:

100 гр мяса можна заступіць адпаведнай колькасцю ніжэй паданых прадуктаў:

400 гр малака
50 гр малака ў парашку
100 гр тварагу
80 гр белага сыра
80 гр шынкі
100 гр яек
120 гр кураціны
100 гр крывяной каўбас[illegible]
80 гр вантробаў
150 гр галаўной часткі
150 гр рыбы.

Трыбуна чытачоў

З жыцця Варшаўскага аддзела БГКТ

Варшаўскі аддзел БГКТ адзначыў дванаццатую гадавіну ўтварэння Польскай рабочай партыі. У памяшканні Таварыства адбылася сустрэча з б. дзеячом КПЗБ і ППР тав. Францішкам Каравацкім. Тав. Каравацкі падзяліўся з прысутнымі надта цікавымі ўспамінамі са сваёй багатай партыйнай дзейнасці.

*

На чарговым пасяджэнні дыскусійнага клуба пры Варшаўскім аддзеле БГКТ з абшырнай інфармацыяй аб працы Украінскага Таварыства выступіў рэд. «Нашага слова» В. Бунда. Гэтая інфармацыя прычынілася да бліжэйшага азнаямлення з дзейнасцю братняга нам таварыства.

В. Ш.

«Лявоніха» ў Альхоўцы

26 сакавіка 1962 года нашу вёску наведала доўгачаканая беларуская эстрада «Лявоніха». Канцэрт пачаўся а 19^{00} гадзіне ў зале тутэйшай пачатковай школы. Амаль усе жыхары прыйшлі паслухаць свайго роднага, беларускага слова. Праграма «Лявоніхі» была багатая і добра падрыхтаваная. Бурнымі апладысментамі гледачы сустракалі кожны яе нумар.

Незабыўнае ўражанне пакінулі песні ў выкананні салістак эстраднай групы: Ніны Свентахоўскай, Любы Томчык, Валі Сянкевіч і выступленні танцавальнай пары: Янкі Крупа і Чэславы Селівончук. Усім падабаліся песні ў выкананні Рыгора Панькоўскага і Васіля Кардзюкевіча. Усе таксама захапляліся акардэаністам Янкам Гарчыцай. Здаецца, выкажу думку ўсіх жыхароў, калі адзначу, што яшчэ не раз хацелася б нам усім сустрэцца з эстрадай «Лявоніха».

Юрка Скепка
Альхоўка

Весткі з Плёсак

31.III.1952 г. нашу вёску наведаў беларускі паэт Віктар Швед. Грам. Зубко выступіў з дакладам аб ППР. Потым расказаў аб Віктару Шведу: дзе ён нарадзіўся і дзе вучыўся. Потым Віктар Швед пачаў чытаць свае вершы. Моладзь шчыра дзякавала і запрашала Віктара Шведа, каб яшчэ да нас прыехаў.

Анатоль Дзмітрук
Плёскі

На добрай дарозе

Як весела і прыемна ехаць дарогай, якая гладкая і абсаджаная дрэўцамі. Мала дзе знаходзяцца такія прыгожыя дарогі. Добрай і вясёлай дарогай з'яўляецца шаша, якая праходзіць побач нашай вёскі Ласінкі. Яе абсадзілі дрэўцамі вучні і жыхары. Весела і прыемна ехаць у Гайнаўку, калі зазеляняюць дрэўцы.

Янка Керсноўскі
Ласінка

Аб нашай вёсцы

Наша вёска Доўгі Брод знаходзіцца ля Белавежскай пушчы. Налічвае яна 25 гаспадароў. Доўгі Брод не мае электрычнага святла, не мае школы. Сельская гаспадарка развіваецца з кожным годам. Былі меліраваныя лугі. Цяпер сяляне больш купляюць матораў і радыё на батэрыі. Маладыя хлопцы і дзяўчаты з Доўгага Броду вучацца не толькі ў сярэдніх школах, але і ў вышэйшых навучальных установах.

У вёсцы знаходзіцца бібліятэчны пункт, з якога карыстаюць моладзь і старэйшыя.

Валянцін Германюк
Доўгі Брод

Урачыстае пасяджэнне ў Рыбаках

З выпадку XX гадавіны ўтварэння ППР у Рыбаках адбылося ўрачыстае пасяджэнне, у якім прынялі ўдзел мясцовыя дзеячы ПАРП, ЗМВ, ЛЖ і іншыя. З дакладам выступіў старшыня Паватовага праўлення ЗМВ тав. Леан Цішэўскі.

У мастацкай частцы выступілі: калектыў з ВДК у Беластоку, а таксама мастацкі гурток з Баршчэва. Гледачам вельмі спадабаліся песні ў выкананні «Мілюткай Ягусі», а таксама італьянца, які зараз знаходзіцца ў Польшчы, Каруза Базо.

Мастацкі гурток з Баршчэва выступіў з п'есай «Прымакі».

Дуб

Некалькі слоў аб бібліятэцы ў Рыбалах

Грамадская бібліятэка ў Рыбалах існуе ад 1952 года. Першым бібліятэкарам была Аляксандра Амельянюк. Кніжак спачатку было мала. Пасля некалькіх год бібліятэку пераняў Уладзімір Паўлючук. Бібліятэка была перанесена ў Грамадскую раду. Вельмі часта змяняліся бібліятэкары. Апошнім часам бібліятэкай кіруе Васіль Андрэюк. Ён мае звыш двухсот чытачоў. Бібліятэка налічвае звыш трох тысяч кніжак. Гэта польскія, рускія і беларускія кніжкі.

Лёня Галубоўскі
Рыбалы

Плот перашкаджае

Каля Галяковай Шыі ў Гайнаўскім павеце стаіць плот блізка шашы, якая злучае Гайнаўку з Нарвай. Гэты плот вельмі перашкаджае. Якраз у гэтым месцы скрыжаванне дарог. І не цяжка аб выпадак. Гэты плот можна ж перасунуць.

Мікалай Аксенцюк
Ласінка

Сельскагаспадарчы гурток у Плёсках

Наш сельскагаспадарчы гурток вельмі дбае пра машыны. У 1960 годзе купілі агрэгат малаціць збожжа, якім карыстаецца ўся вёска. У 1961 годзе купілі сячкарню рэзаць кукурузу. У 1962 годзе купілі крайзегу рэзаць дрэва.

Таксама запланавалі купіць два трактары. І вось 6 красавіка 1962 года прывезлі адзін трактар. Хутка прывязуць другі. Першы трактар «Урсус — 25» даручылі трактарысту Мішы Андрэюку. Ён ахвотна ім апякуецца.

Думаю, што сельскагаспадарчы гурток у Плёсках у будучыні купіць яшчэ шмат іншых патрэбных машын.

Лёня Леанюк
Плёскі

Добры пачатак культурнага жыцця

Некалькі год таму моладзь нашай аколіцы не займалася ніякай культурнай дзейнасцю. Адзінай уцехай маладых былі час ад часу арганізаваныя танцы, звязаныя з водкай, спрэчкамі і авантурамі. Усё гэта змянілася і пайшло ў напрамку, калі пачалі паўставаць гурткі БГКТ. Многа ў гэтым памагла газета «Ніва», якая часта друкавала на сваіх старонках артыкулы аб працы гурткоў, аб дзейнасці членаў БГКТ. Моладзь пачала вучыцца ад сваіх сяброў з іншых вёсак. І так адначасова ў вячэрняй сельскагаспадарчай школе ў Махнатым пры дапамозе інструктара БГКТ у Гайнаўцы В. Юшчук паўстаў драматычны гурток, які ў кароткім часе заслужыў на пахвалу сярод насельніцтва. Некаторыя вучні, удзельнікі драматычнага гуртка, вельмі добра выконваюць свае ролі. 31.III.62 г. драматычны гурток, які назваўся «Вожыкам», даў цікавую праграму ў Махнатым. Вельмі ўдзячны гледачы былі і самадзейнікам, і іх арганізатару В. Юшчук. 1.IV.62 г. «Вожык» выступаў у вёсцы Мора, дзе вельмі ўсім спадабаўся. Вось так можна і без гарэлкі весела правесці вечар з песняй і гумарам. Толькі больш працы і ахвоты. А мы, гледачы, «Вожыку» жадаем добрых вынікаў у далейшай працы.

Грыша Мароз
Ст. Беразова

Аб драмгуртку са Скупава

Нядаўна ў Скупаве адбылося выступленне мастацкага гуртка, які выступіў з п'есай «Прымакі». У праграме былі маналогі, сцэнкі з жыцця вёскі, дэкламацыі, беларускія і рускія прыпеўкі і песні. Зала была перапоўнена людзьмі. Сабралася каля 100 гледачоў. Кожны жыхар Скупава пакідаў свае занятні дома і ішоў глядзець сваіх артыстаў. Добра прадуманая праграма спадабалася насельніцтву. Мясцовы кіраўнік школы Юзэф Навіцкі з'яўляецца арганізатарам драматычнага гуртка і яго рэжысёрам. Рэпетыцыі адбываліся чадоўга. За даволі кароткі час падрыхтаваць праграму і то не абы - якую — гэта надзвычай вялікая праца. Таленавіты тут усе самадзейнікі. Першы канцэрт у сваёй вёсцы прайшоў даволі паспяхова. Гэта заахвоціла моладзь да выезду ў навакольныя вёскі: Альхоўку, Ляўкова... Дзякуючы гуртку самадзейнікаў культурнае жыццё ў Скупаве напэўна будзе лепшае. Застаецца тады толькі пажадаць моладзі Скупава найлепшых творчых поспехаў.

Янка Цалушэцкі
Новае Ляўкова

Праграма
ад 24.IV. — 1.V. 1962 г

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Przygody Buratina" (radz.), 24—26.04. „Kwiecień" (polski), 27—29.

Кляшчэлі
„Przygody Buratina" (radz.), 24—26.04. „Kwiecień" (polski), 27—29.

Навасады
„Chleb i róże" (radz.), 29.04.—1.05.

Нараў
„O moim przyjacielu" (radz.), 26.04.—1.05.

[illegible]арэўка
„Przeciwko Bogom" (polski), 26.04.—1.05.

Чаромуха
„Tajemnicza puderniczka" (czeski), 24—26. „Porucznik Marynin" (radz.), 27—29.

Чыжы
„O moim przyjacielu" (radz.), 26.04.—1.05.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Odwiedziny prezydenta" (polski), 26.04.—1.05.

Бранск
„Tajemnica starej kopalni' (angl.), 24.—26. „Zuzanna i chłopcy" (polski), 27.—29.

Гродзіск
„Sprawa trzynastu" (radz.), 29.04.—1.05.

Орля
„Aktorka Księcia Pana" (radziecki), 26.04.—1.05.

Райск
„Perła" (meksykański), 26.04.—1.05

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Tajemnicza puderniczka" (czeski), 24—26. „Porucznik Marynin" (radz.), 27.—29.

Міхалова
„Dzień ostatni, dzień pierwszy" (radz.), 24.—26. „Mezalians" (węgierski), 27.—29.

Чорна Весь
„Kongo walczy" (radz.), 24.—26. „Podlotki" (czeski), 27.—29.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Ulica ubogich kochanków" (włoski), 24.—26. „Dziś w nocy umrze miasto" (polski), 27.—29.

Мілейчыцы
„Dzień powszedni" (NRD), 24.—26. „Dziewiąty krąg" (jugosł.), 27.—29.

Нурэц
„Statek z dynamitem" (rumuński), 24.—26. „Salwa o świcie" (radz.), 27.—29.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Wielki balet" (radz.), 24.—26. „O moim przyjacielu" (radz.) 27.—29.

Сухаволя
„W pięknej Indonezji" (radz.), 24.—26. „Nafta" (polski), 27.—29.

Шудзялава
„Normandia Niemen" (radz.), 26.04.—1.05.

Янаў
„Flip i Flap na bezludnej wyspie" (franc.), 24.—26. „Świadectwo urodzenia" (polski), 27.—29.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Korsarze Pacyfiku" cz. I. (radziecki), 28.04.—1.05.

Новы Двор
„Drugi człowiek" (polski), 28.04.—1.05.

Ружаны Сток
„15.10 do Yumy" (USA), 28.04.—1.05.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024.
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA.
Nakład 5000 Błtk F-2

ТЫСЯЧА І АДНА ДРОБЯЗЬ

— Вось і настаі для нас, грамадзяне нематарызаваныя, цяжкія часы, — звярнуўся Кастусь да сялян. — З наступленнем цемры не праехаць нам ні ступою, ні рыссю. Ловяць нас на дарогах, штрафы бяруць за адсутнасць сігнальных ліхтароў, ды яшчэ фурманку затрымліваюць да раніцы. Мы, як гаворыцца, свае хваробы маем. Газавага ліхтара не купіш у магазіне, іх для ўсіх фурманак у краіне не назапасішся. А справа незвычайнай важнасці. Да этуль мы глядзелі на аўтамабіль з апаскай. У маторы трыццаць конскіх сіл з гакам. А аказваецца, наша адна конская сіла больш небяспечная.

Пры гэтых словах Кастусь аблізаў губы, абвёў позіркам прысутных і, паказваючы на расцягнутую на двух столках конскую вупраж, спытаў:

— Што ў каня знаходзіцца на гэтай папругі, землякі мілыя?

— Хвост! — хорам адказалі сяляне.

— Правільна ў анатоміі разбіраецеся, грамадзяне, — пахваліў Кастусь і дадаў: — дык гляньце, на задняй частцы вупражы запалілася малінавая лямпачка. Цяпер куды хочаце заварочваць, улева, ці ўправа?

Па баках уздзечкі залуналі жоўтыя лямпачкі.

— Як самі бачыце, — працягваў Кастусь, — штука не хітрая. Батарэйка каштуе два злоты. Самы прыдзірлівы кантралёр рот разявіць пры гэтакай сігналізацыі.

У зале разнёсся хохат.

— Хто хоча прымяніць маю творчую думку, прашу па сотні ад каня, — звярнуўся Кастусь. — Лямпачкі і праводка мае, батарэйку самі купіце.

Людзі падыходзілі да стала, клалі чырвоную паперку, а Кастусь запісваў прозвішча.

Потым Кастусь знік з вёскі і ніхто не ведае, дзе яго шукаць.

Грамадзяне мілыя, вінавата тут наша таргоўля. Кастусь шукае лямпачак. Усюды адкрыты магазіны «Тысячы і адной дробязі», а патрэбнай вам рэчы ў іх не знойдзеце. Выходзіць, што рэч, якую вы шукаеце, з'яўляецца тысяча другая і таму яе няма ў магазіне.

Трэба тады чакаць, пакуль адкрыюцца магазіны «Дзве тысячы дробязей». Мо' тады і Кастусь вернецца?

Дзядзька Лявон

КУР'ЁЗЫ

— Усяроўна, якую са сваіх дочак дасце мне ў жонкі. Самае важнае, каб вы былі маёй цёшчай.

— Ці сапраўды нельга хоць раз пайграць спакойна?!

* * *

ШАВЕЦ У ЛЕКАРА

Лекар: На што скардзіцеся?

Шавец: Ды на ўсё. Язык зрабіўся як падэшва, у горле — быццам нехта цвікоў панабіваў, жывот — усяроўна што дратваю сцягнуты, вочы — нібы клеем заліты, у вушах бы шылам коле, а самога як бы на капыт нацягнулі.

Прыслаў Аляксандр Варанко

* * *

УСЁ ЛЮБІЦЬ

Да аднаго гаспадара зайшоў падарожны і папрасіўся пераначаваць. Пасля вячэры гаспадар пытае яго:

— Што вы найлепш любіце?

— Я ўсё люблю, — адказаў той.

— Калі так, то начуйце на падлозе, а я іду ў ложак, — сказаў гаспадар.

Прыслаў Янка Бароўскі

САМАДБСЛУГОЎВАННЕ

СПРЭЧКІ

На сходзе гуртка вясковых гаспадынь жанчыны спрачаліся, хто больш разважны: мужчына, ці жанчына. Адна з дыскутантак на доказ таго, што больш разважна жанчына, прывяла такі аргумент: — Я ніколі не бачыла жанчыны, якая бегала б за мужчынаю толькі таму, што ў яго зграбныя ногі.

Прыслаў Міхась Гіль

* * *

Чалавек упаў з вышыні 320 метраў і астаўся жывы! Гэты нязвыклы выпадак стаўся непадалёк сяла Троіцка - Пячэрск у савецкай аўтаномнай рэспубліцы Комі. Пасажыр верталёта Генадзі Ашчэпкаў адкрыў дзверцы, каб выкінуць акурак, і быў падхвачаны патокам паветра. Былы дэсантнік - парашутыст Ашчэпкаў не разгубіўся. Ён распахнуў фалды курткі і быццам крыламі махаў. Гэта дапамагло не ўпасць на лес, а на паляну, дзе ляжаў глыбокі снег. Больш дзвюхметравая вышыня снегу адыграла ролю амартызатара.

*

У Венскіх кавярнях і барах устаноўлена новыя апараты для цверазення п'яных кліентаў. Укінуўшы манету, гўтамат праз спецыяльную дзірку выпускае порцыю высокаканцэнтрыраванага аміяку. П'яны нахіляецца носам да дзіркі і адразу робіцца цвярозым.

* * *

СОН У АКУЛЯРАХ

Бацька налажыў акуляры і пачаў чытаць газету. Раптам ён заснуў. Сын, які прыкмеціў гэта, сказаў да маці:

— Мама, глянь, тата спіць у акулярах. Напэўна хоча бачыць, што яму сніцца.

Прыслаў Толік Нікіцюк

* * *

ХТО ВІНАВАТЫ?

Сусед: — Вася, чаго ты плачаш?

Вася: — Тата пабіў шыбу.

Сусед: — Якім чынам?

Вася: — Мама кідала паленам у тату, а ён схіліўся і палена трапіла ў акно.

Прыслала А. Міхалоўская

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ ЧЫТАЧОЎ

Па просьбе Марыі Максымюк, Людмілы Леўчук, Валі Вакульчык, з вёскі Крывой, Бельскага павета, таксама Надзі Дзмітрук з вёскі Волькі, Гайнаўскага павета змяшчаем песню В. Мурадэлі на словы Харытонава.

РАСІЯ — РАДЗІМА МАЯ
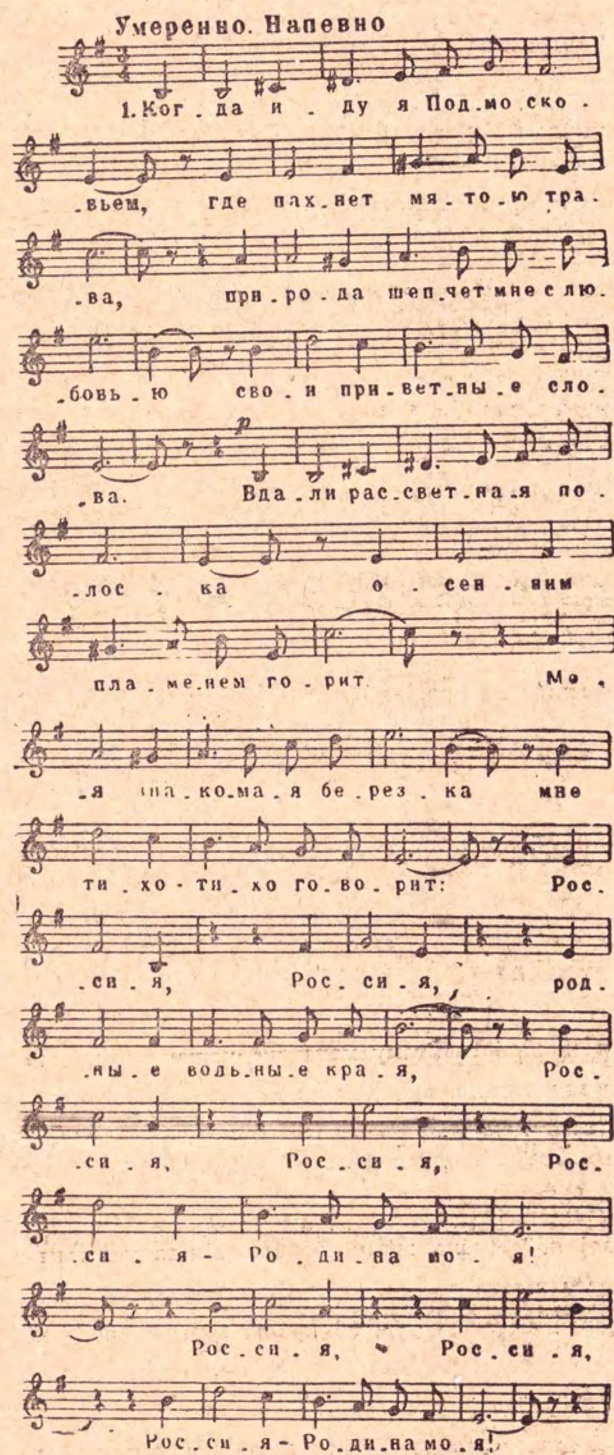
Когда иду я Подмосковьем,
Где пахнет мятою трава,
Природа шепчет мне с любовью
Свои приветные слова.
Вдали рассветная полоска
Осенним пламенем горит.
Моя знакомая березка
Мне тихо - тихо говорит:

Припев:
Россия, Россия,
Родные вольные края,
Россия, Россия,
Россия — Родина моя! } 2 раза

Когда порой плыву по Волге
И чайка вьётся за кормой,
Гляжу, гляжу на берег долго -
Не расстается он со мной
Машу приветливо рукою,
А берег рядышком идёт.
И кто-то поздно над рекою
Широким голосом поет:

Припев

Когда меня московский поезд
Уносит в дальние места,
Хлеба мне кланяются в пояс.
Мерцает ранняя звезда.
На голос Родины я вышел.
Как ты, Россия, хороша!
Смотрю вокруг и сердцем слышу
Поет, поет моя душа:

Припев